



# Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

HBO-Bacheloropleiding

Culturele en Maatschappelijke Vorming

**Beperkte opleidingsbeoordeling**



## Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming van HAN. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van HAN is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2012 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 24 en 25 april 2012.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. C.J.M. van Dongen (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw dr. S.J. Trienekens (domeindeskundige)

De heer J.J. Rovers (domeindeskundige)

De heer A.H. Wesdijk (studentlid)

De heer drs. J.G. Betkó, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2012*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 23 augustus 2012

Panelvoorzitter



Dhr. drs. C.J.M. van Dongen

Panelsecretaris



János Betkó



## Samenvatting

Het oordeel over de bachelor Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV) is **voldoende** voor alle drie de varianten (voltijd, deeltijd en duaal). Een onderbouwing van dit oordeel is opgenomen in deze samenvatting en in het beoordelingsrapport.

### **Wat beoogt de opleiding? (standaard 1, eindkwalificaties)**

De opleiding heeft tot doel het opleiden van studenten tot professionals in de cultureel maatschappelijke vorming. Afgestudeerden van de opleiding kunnen terecht komen in de welzijnssector en kunst- en cultuursector. Ze vinden werk bij culturele organisaties (jongerencentra, poppodia), belangenorganisaties (vakbonden, vrouwenorganisaties), (lokale) overheden (op het gebied van culturele evenementen, sociaal beleid of buurt- en wijkbeheer) en welzijnsorganisaties (wijkcentra, dorpshuizen, jongerenwerk, opbouwwerk). De eindkwalificaties waar de opleiding toe opleidt bestaan uit elf competenties, die zijn afgeleid van het landelijk opleidingsprofiel Culturele en Maatschappelijke Vorming. Eén van de elf competenties is door de opleiding zelf toegevoegd, namelijk “inzetten van kunstzinnige en sportieve activiteiten”. Met deze competentie onderscheidt de opleiding zich van andere CMV-opleidingen en hiermee profileert de opleiding zich.

*Het panel beoordeelt standaard 1 als goed.*

### **Hoe realiseert de opleiding dit? (standaard 2, onderwijsleeromgeving)**

Het curriculum van de opleiding is afgeleid van de eindkwalificaties en is van voldoende niveau. Studenten komen in aanraking met actuele en relevante onderwerpen uit de beroepspraktijk van een CMV'er. De opleiding is opgebouwd uit onderwijseenheden, die elk inzoomen op een concrete beroepstaak. Beroepstaken worden uitgevoerd in verschillende contexten, waardoor studenten een breed beeld krijgen van het vak. Dit draagt bij aan de beroepsgerichtheid van de opleiding, maar gaat enigszins ten koste van de flexibiliteit. Het is lastig voor de opleiding om aandacht te geven aan onderwerpen die niet als vanzelfsprekend onder een bepaalde beroepstaak vallen.

In het programma wordt veel gebruik gemaakt van kunstzinnige en sportieve activiteiten, wat aansluit bij het doel van de opleiding. De theoretische onderbouwing hiervan kan nog verder versterkt worden. Onderzoeksvaardigheden dienen een grotere rol te gaan spelen in het curriculum dan momenteel het geval is. De literatuur die de opleiding gebruikt, is aan de maat, maar ook voor verbetering vatbaar. De literatuur is namelijk te veel gericht op competenties, zoals organiseren en faciliteren, en te weinig op theorie. Daarnaast maakt de opleiding weinig gebruik van internationale literatuur.

De opleiding gebruikt een didactisch model gebaseerd op realistische beroepstaken, toenemende zelfsturing, flexibiliteit en creativiteit. De begeleiding die studenten krijgen is over het algemeen goed. Het docententeam is voldoende toegerust voor de uitvoering van het onderwijs. De expertise van docenten is goed gespreid over het CMV-domein en er is een ruime mate van ervaring met kunstzinnige en sportieve activiteiten. Er is veel kennis over de beroepspraktijk onder docenten. Op het gebied van onderzoeksvaardigheden kan het docententeam nog een slag maken. De opleidingsspecifieke voorzieningen bestaan uit een aantal goed toegeruste vaklokalen voor onder andere sport, dans, muziek en beeldend vormen.

De opleiding beschikt over een samenhangende onderwijsleeromgeving. De inhoud van de opleiding en de gebruikte didactiek sluiten aan bij de eindkwalificaties die zijn geformuleerd, en zijn passend voor het vak. De docenten en aanwezige voorzieningen dragen bij aan de realisatie van de competenties, waarbij personeel en voorzieningen voldoende zijn toegerust voor de nadruk op kunstzinnige en sportieve activiteiten.

*Het panel beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.*

### **Worden de doelstellingen behaald? (standaard 3, toetsing en gerealiseerd niveau)**

De opleiding maakt gebruik van toetsen die goed aansluiten op het competentiegerichte onderwijs. Voor iedere competentie zijn criteria vastgesteld, waarmee studenten kunnen aantonen dat ze een competentie beheersen. Alle criteria worden gedurende de opleiding getoetst. De moeilijkheid van toetsen hangt af van de complexiteit van het onderwerp en de mate van zelfstandigheid waarmee een student te werk moet gaan. Er wordt een groot aantal verschillende toetsvormen door de opleiding gebruikt, zoals het maken van beroepsproducten, verslagen, performances en kennistoetsen. De opleiding schenkt veel aandacht aan de individuele beoordeling van studenten, ook bij groepswork. De opleiding doet dit onder andere door bij de beoordeling van groepswork studenten te beoordelen voor 60 procent op het groepsproduct en voor 40 procent op basis van de individuele bijdrage. De afgelopen jaren zijn veel verbeteringen op het gebied van toetsing ingevoerd, iets wat ook nodig was. In het eerste en tweede jaar van de opleiding is de toetsing beter op orde dan in de latere jaren van de studie, waarin nog niet alle verbeteringen zijn doorgevoerd.

Het gerealiseerde niveau van studenten is voldoende. Qua theoretische bagage en de onderzoeks- en reflectievaardigheden van studenten valt echter nog het nodige te verbeteren. Studenten hebben veel praktijkvaardigheden, iets waar het werkveld positief over is. De profilering op kunstzinnige en sportieve activiteiten is terug te zien in het eindniveau van studenten, zij zijn in staat om deze activiteiten op een zinnige manier in te zetten.

*Het panel beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.*

## Inhoudsopgave

|          |  |           |
|----------|--|-----------|
| <b>1</b> | <b>Basisgegevens van de opleiding</b>                        | <b>9</b>  |
| <b>2</b> | <b>Beoordeling</b>   | <b>11</b> |
|          | Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties                        | 11        |
|          | Standaard 2 Onderwijsleeromgeving                            | 13        |
|          | Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten             | 22        |
| <b>3</b> | <b>Eindoordeel over de opleiding</b>                         | <b>27</b> |
| <b>4</b> | <b>Aanbevelingen</b>   | <b>29</b> |
| <b>5</b> | <b>Bijlagen</b>  | <b>31</b> |
|          | Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding                | 33        |
|          | Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma                     | 35        |
|          | Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris | 41        |
|          | Bijlage 4: Bezoekprogramma                                   | 49        |
|          | Bijlage 5: Bestudeerde documenten                            | 51        |
|          | Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken             | 55        |
|          | Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid        | 67        |





# 1 Basisgegevens van de opleiding

## Administratieve gegevens van de opleiding

|  |   |
|--|---|
| 1. Naam opleiding in CROHO                     | Culturele en Maatschappelijke Vorming   |
| 2. Registratienummer opleiding in CROHO        | 34610   |
| 3. Oriëntatie en niveau                        | hbo bachelor  |
| 4. Aantal studiepunten                         | 240   |
| 5. Afstudeerrichting(en)                       | -   |
| 6. Variant(en)                                 | Voltijd, Deeltijd (Nederlandstalig en Duitstalig) en Duaal (eindigt per 31.08.2014) |
| 7. Locatie(s)                                  | HAN Campus, Kapittelweg 33 te Nijmegen  |
| 8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO | Vorige visitatie: 2006<br>Besluit NVAO: 14 februari 2007                            |
| 9. Code of conduct                             | Ja  |

## Administratieve gegevens van de instelling

|   |  |
|---|--|
| 10. Naam instelling                           | Hogeschool van Arnhem en Nijmegen                            |
| 11. Status instelling                         | Bekostigd  |
| 12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg | De instellingstoets wordt in het najaar van 2012 uitgevoerd. |

## Kwantitatieve gegevens over de opleiding

| Instroom<br>Vorm | Vooropleiding | Studiejaar |      |      |      |      |      |      |
|------------------|---------------|------------|------|------|------|------|------|------|
|                  |               | 2005       | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Voltijd          | Anders        | 11         | 11   | 9    | 6    | 8    | 8    | 4    |
|                  | Buitenland    | 9          | 10   | 8    | 8    | 9    | 11   | 6    |
|                  | MBO           | 29         | 32   | 37   | 27   | 24   | 30   | 20   |
|                  | HAVO          | 63         | 53   | 51   | 46   | 66   | 57   | 39   |
|                  | VWO           | 14         | 7    | 6    | 9    | 8    | 6    | 7    |
| Totaal voltijd   |               | 126        | 102  | 111  | 96   | 115  | 112  | 76   |
| Deeltijd         | Anders        |            |      |      | 1    |      | 1    |      |
|                  | Buitenland    |            |      |      | 21   | 47   | 33   | 51   |
|                  | MBO           |            |      |      |      |      | 4    |      |
|                  | HAVO          |            |      |      |      |      |      |      |
|                  | VWO           |            |      |      |      |      |      |      |
| Totaal Deeltijd  |               |            |      |      | 22   | 47   | 38   | 51   |
| Duaal            | Anders        | 1          | 2    | 2    | 1    | 2    | 0    | 0    |
|                  | Buitenland    | 1          | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
|                  | MBO           | 2          | 1    | 5    | 8    | 7    | 0    | 0    |
|                  | HAVO          | 0          | 0    | 0    | 1    | 0    | 0    | 0    |
|                  | VWO           | 1          | 0    | 1    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Totaal duaal     |               | 5          | 3    | 8    | 10   | 9    | 0    | 0    |
| Totaal opleiding |               | 131        | 105  | 119  | 128  | 171  | 150  | 127  |

| Opleidingsvariant | Propedeuserendement (%) per Cohortjaar |       |       |       |       |       |       |
|-------------------|--|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                   | 2003                                   | 2004  | 2005  | 2006  | 2007  | 2008  | 2009  |
| Voltijd           | 74,8%                                  | 66,3% | 65,4% | 50,5% | 61,0% | 71,3% | 63,8% |
| Deeltijd          | -                                      | -     | -     | -     | -     | -     | 83,0% |

| Opleidingsvariant | Hoofdfaserendement (%) per Cohortjaar |       |       |       |       |        |       |
|-------------------|---------------------------------------|-------|-------|-------|-------|--------|-------|
|                   | 2001                                  | 2002  | 2003  | 2004  | 2005  | 2006   | 2007  |
| Voltijd           | 67,1%                                 | 81,8% | 81,9% | 79,0% | 80,0% | 83,3%  | 90,0% |
| Duaal             | 77,8%                                 | 66,7% | 75,0% | 60,0% | 60,0% | 100,0% | 66,7% |

De gerealiseerde docent-studentratio is 1:26 voor de voltijdopleiding en de Duitse deeltijd, en is 1:15 voor de Nederlandse deeltijd en dual.

Gemiddeld aantal contacturen per leerjaar: 18,2 uur per week (voltijd). De gemiddelde contacttijd voor de Deeltijd en Duaal is 8,2 uur per week. De uitsplitsing per jaar voor de voltijdvariant is als volgt:

Jaar 1: 15,8 uur

Jaar 2: 17,7 uur

Jaar 3: 28,8 uur

Jaar 4: 10,6 uur

De definitie die de opleiding heeft van contacttijd omvat:

- De geplande lessen van de onderwijseenheid (OWE);
- De geplande (groeps)opdrachten (op school) van de OWE;
- Eventuele excursies en dergelijke van de OWE;
- Afnametijd van de (deel)tentamens van de OWE en de integrale toets;
- Overige incidentele contacten/e-mail en dergelijke.

## 2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

### Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

*De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

### Bevindingen

#### Eindkwalificaties

De opleiding CMV leidt studenten op tot dienstverleners die mensen en organisaties kunnen ondersteunen bij hun sociale en maatschappelijke ontwikkeling, en hen stimuleert actief mee te doen aan het maatschappelijke en sociale leven. Het werk van de CMV-professional heeft een publiek karakter en zet zich in voor de leefbaarheid van de samenleving.

Afgestudeerden komen veelal terecht in de welzijnssector en de kunst- en cultuursector en kunnen komen te werken bij onder andere culturele organisaties (jongerencentra, poppodia), belangenorganisaties (vakbonden, vrouwenorganisaties), (lokale) overheden (op het gebied van culturele evenementen, sociaal beleid of buurt- en wijkbeheer) en welzijnsorganisaties (wijkcentra, dorpshuizen, jongerenwerk, opbouwwerk). Ook kunnen afgestudeerden aan de slag als zelfstandig ondernemer.

De opleiding maakt gebruik van een set van elf als competenties geformuleerde eindkwalificaties (zie bijlage 1). De eindkwalificaties zijn afgeleid van zowel de landelijk vastgestelde competenties, zoals beschreven in het landelijk opleidingsprofiel 'Alert en Ondernemend 2.0 – Opleidingsprofiel Culturele en Maatschappelijke Vorming', als van de domeincompetenties zoals die zijn vastgesteld door het Instituut Sociale Studies (ISS) van de HAN. Al deze competentiesets zijn verdeeld over drie zogenaamde segmenten, waarbij in het eerste segment de competenties zijn gegroepeerd die betrekking hebben op het werken met mensen, in het tweede segment de competenties die gerelateerd zijn aan werken in een organisatie en in het derde segment de competenties die betrekking hebben op beroepsontwikkeling. De verschillende competentiesets komen voor een groot deel overeen, al liggen de accenten soms wat anders. In het Opleidingsprofiel 2012-2015 heeft de opleiding de eigen competentieset in een tabel vergeleken met de landelijke competenties en de ISS-competenties. Vergeleken met de landelijke competentieset heeft de opleiding een unieke competentie om zich mee te onderscheiden, namelijk "inzetten van kunstzinnige en sportieve activiteiten". Deze competentie komt aan bod in alle drie de segmenten. De eindkwalificaties gelden voor zowel de voltijd, deeltijd als duale variant.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn geaccordeerd door de werkveldadviesraad. Ook overlegt de opleiding met het werkveld over de competenties, heeft het panel kunnen vaststellen in notulen van deze adviesraad. Het landelijk opleidingsprofiel, waar de competenties van zijn afgeleid, is eveneens tot stand gekomen in samenwerking met het werkveld, dat onder andere op de landelijke werkveldconferentie input heeft gegeven.

De eindkwalificaties zijn gekoppeld aan de Dublin descriptoren, om te garanderen dat ze passend zijn voor het bachelorniveau. In het landelijk opleidingsprofiel is gebruik gemaakt van zowel de Dublin descriptoren als de tien generieke hbo-kwalificaties van de commissie Franssen, en is in een tabel weergegeven hoe deze de CMV-competenties afdekken. De opleiding heeft dit verder uitgewerkt voor de eigen competenties. In het Opleidingsprofiel 2012-2015 is de relatie tussen de Dublin Descriptoren, de competenties en het curriculum gedetailleerd en nauwkeurig beschreven. De opleiding hanteert drie competentieniveaus, niveau 1 voor het eerste jaar, niveau 2 voor het tweede jaar en niveau 3 voor het derde en vierde jaar. Hoe hoger het niveau, hoe meer gevraagd wordt van studenten qua zelfstandigheid en hoe complexer de opdrachten zijn.

### Profilering

Door het inzetten van kunstzinnige en sportieve activiteiten (KSA), die volgen uit de daarvoor opgestelde competentie, profileert de opleiding zich ten opzichte van andere CMV-opleidingen. De opleiding heeft een lange geschiedenis in het toepassen van KSA in agogische situaties. In de visie van de opleiding kunnen KSA een belangrijke rol hebben in het ondersteunen en verbinden van individuen en groepen in de samenleving, het vergroten van participatie, het ontwikkelen van competenties en het vormgeven van de leefomgeving. De opleiding is overtuigd van het belang van KSA, omdat ze een beroep doen op het cognitieve, het emotionele en het fysieke, en ruimte scheppen om te onderzoeken, experimenteren, leren en communiceren. Hierdoor kunnen ze bijdragen aan het opdoen van nieuwe gedachten, ervaringen, oplossingen en leiden tot ontplooiing. De opleiding heeft onderzocht hoe het werkveld aankijkt tegen deze competentie en uit de werkgeversenquête 2012 blijkt dat de werkgevers de competentie relevant tot zeer relevant vinden. Het panel heeft vastgesteld dat de profilering van opleiding in ruime mate tot uiting komt in het curriculum (zie standaard 2).

### **Overwegingen en conclusie**

Het panel constateert dat de opleiding werkt met een degelijke set eindkwalificaties. Deze is afgeleid van het landelijke competentieprofiel, dat borgt dat de eindkwalificaties voldoen qua inhoud, niveau en oriëntatie. In het landelijk overleg is immers ruimschoots aandacht besteed aan deze zaken, onder andere door input van het relevante werkveld en door de eindkwalificaties te spiegelen aan zowel nationaal als internationaal geldende beschrijvingen van het (hbo)bachelorniveau. Daarbovenop heeft de opleiding zelf nog een slag gemaakt, door de eigen competentieset ook te bespreken met de eigen werkveldadviesraad en te vergelijken met de Dublin descriptoren. Het panel constateert dat de opleiding dit nauwkeurig heeft gedaan. Daarnaast heeft de opleiding er voor gekozen om extra in te zetten op KSA en zich hiermee te profileren ten opzichte van andere CMV-opleidingen.

Vanuit een duidelijke, eigen visie voegt de opleiding iets toe aan het CMV-profiel en onderscheiden de alumni van de HAN zich van andere CMV'ers. Het panel vindt het erg positief dat deze profilering ook duidelijk tot uiting komt in het curriculum en in de producten van studenten.

De competenties zijn relevant, helder geformuleerd en zijn in grote lijnen ook de komende jaren van toepassing. Wel geeft het panel ter overweging mee om in de komende periode – wederom in nauwe samenspraak met het werkveld – te kijken in hoeverre er behoefte is aan een andere prioritering. De maatschappelijke veranderingen en bezuinigingen dwingen tot het zetten van andere accenten binnen de geformuleerde competenties. Bijvoorbeeld bij 'ondernemerschap' gaat het niet alleen om het aanleren van een ondernemende houding vanuit een organisatie maar ook om het toekomstig zzp'er-schap van de CMV'er zelf. Bij de competentie 'samenwerken' zal het nog meer dan voorheen gaan om intersectorale samenwerking, het kunnen opbouwen van langdurige PP-allianties en het kunnen omgaan met conflict. Ook zal een grotere nadruk komen te liggen op zelfstandig kunnen denken en het duiden van maatschappelijke ontwikkelingen en deze integreren in de beroepspraktijk.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

## **Standaard 2      Onderwijsleeromgeving**

*Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.*

### **Bevindingen**

De opleiding kent momenteel officieel drie, maar in de praktijk vier varianten. Naast de reguliere voltijdopleiding is er sinds 2008 een deeltijdopleiding die specifiek is gericht op Duitse studenten. De opleiding is Duitstalig en de studenten zijn werkzaam in Duitsland. Daarnaast is er een duale opleiding die momenteel wordt afgebouwd en in 2014 wordt beëindigd, wanneer de weinige studenten die nog in deze variant studeren zijn afgestudeerd. De duale variant is vervangen door een Nederlandstalige deeltijdvariant. De Nederlandse deeltijd, Duitse deeltijd en duale varianten zijn vormgegeven volgens het *concurrency*-principe, dat er van uitgaat dat het leren deels plaatsvindt op school en deels op het werk, door het direct in de beroepspraktijk toepassen van het geleerde. De Nederlandstalige deeltijdvariant komt overeen met de Duitse, alleen kent de Nederlandstalige variant geen propedeusejaar. Nederlandse studenten kunnen slechts instromen wanneer ze in aanmerking te komen voor vrijstelling van het eerste jaar (zie later deze standaard). De duale variant heeft qua opzet veel overeenkomsten met de deeltijdvariant qua programma.

### Relatie tussen de beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma

De competenties (zie standaard 1) zijn door de opleiding vertaald naar beoordelingscriteria. Voor elke competentie zijn tussen de vijf en tien criteria geformuleerd die studenten moeten kunnen laten zien als ze beoordeeld worden. De competenties en criteria worden gebruikt op alle drie de niveaus. Het verschil tussen de niveaus wordt vooral bepaald door de toenemende mate van zelfstandigheid waarin studenten aan een opdracht werken en de toenemende complexiteit van de opdrachten.

Naast de competenties zijn beroepstaken leidend voor het programma. Het onderwijs van de opleiding is zo vormgegeven dat studenten zich gedurende de opleiding een aantal beroepstaken eigen maken. In de definitie van de opleiding is een beroepstaak “een betekenisvolle, gehele taak zoals deze in al zijn complexiteit in de werkelijkheid door de beroepsbeoefenaar wordt uitgevoerd” (Kritische reflectie, 2012). De opleiding kent vijf beroepstaken:

- Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten;
- Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties;
- Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling;
- Leiding en begeleiding geven;
- Onderzoek en innovatie.

Deze taken zijn uitgebreid beschreven in onder andere de studiegids van de opleiding. Hierin wordt ook helder de relatie beschreven tussen verschillende competenties en de beroepstaken. Zo is de competentie ‘coördineren, coachen, instrueren’ van toepassing bij het uitvoeren van de beroepstaken ‘kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling’ en ‘leiding en begeleiding geven’.

De opleiding bevindt zich overigens in een overgangsfase. De hierboven beschreven beroepstaken en eerder beschreven competenties zijn gebaseerd op het hernieuwde opleidingsprofiel ‘Alert en ondernemend 2.0’ (zie ook standaard 1) uit 2009. Ze zijn van toepassing op het onderwijs in de eerste twee jaar van de voltijdopleiding en in de eerste drie jaar van de deeltijdopleiding. Voor het overige onderwijs in de overige studie jaren geldt de vorige formulering van competenties en beroepstaken, die gebaseerd is op het opleidingsprofiel (‘Alert en ondernemend’) uit 1999. Omdat deze getoetst zijn bij de vorige visitatie, wordt in dit rapport de nadruk gelegd bij de meest recent vastgestelde competenties en beroepstaken.

De beroepstaken krijgen vorm en inhoud in de onderwijsmodules, door de opleiding onderwijseenheden (OWE’s) genaamd. De onderwijseenheden zoomen in op een concrete beroepstaak. Naast beroepstaken onderscheidt de opleiding verschillende beroepscontexten. Het gaat dan over verschillende doelgroepen, werken met individuen of groepen, verschillende domeinen in het werkveld (educatie, recreatie, kunst & cultuur, samenlevingsopbouw) en verschillende terreinen van het maatschappelijk leven waarop de sociaal-culturele dienstverlening betrekking heeft (interventie, ondersteuning, facilitering). Beroepstaken en –contexten zijn zo verdeeld over de OWE’s dat een zo groot mogelijk deel van de beroepspraktijk tijdens de opleiding aan de orde komt en er een gevarieerd programma ontstaat.

Van iedere OWE staat in de studiegids beschreven: wat de beroepstaak is waaraan gewerkt wordt, welke beroepsproducten moeten worden opgeleverd door de student, hoeveel EC er staat voor de OWE, wat de samenhang is met andere OWE's, wat de ingangseisen zijn om aan het tentamen mee te mogen doen, een algemene omschrijving van de OWE, aan welke competenties gewerkt wordt, welke beoordelingscriteria van elk van die competenties van toepassing zijn, hoe de tentaminering is, aanbevolen en verplichte literatuur, eventuele benodigde software of overig materiaal, welke activiteiten en werkvormen deel uitmaken van de OWE, hoeveel les- en contacturen er zijn en in welke onderwijsperiode(s) de OWE wordt gegeven. Het panel constateert dat deze modulebeschrijvingen gedetailleerd zijn voor alle OWE's. Naast de OWE's wordt een leerlijn Persoonlijke Ontwikkeling / Studieloopbaanbegeleiding aangeboden (zie hieronder bij 'begeleiding').

In het voltijdcurriculum hebben studenten het eerste jaar vier en het tweede jaar zes OWE's. In het derde en vierde jaar werken studenten in totaal een jaar aan vier beroepstaken in de praktijk (stage, 60 EC), volgen ze een minor van 30 EC en de onderwijseenheid Onderzoek en Innovatie (O&I) voor 30 EC. De volgorde waarin ze dit doen kunnen ze zelf bepalen, voor de OWE O&I geldt de instapeis dat 45 EC op niveau 3 behaald moeten zijn. De studenten die een duaal of deeltijdprogramma volgen, hebben vrijstelling van de stage. Zie bijlage 2 voor een compleet overzicht van het programma. Inhoudelijk is de Duitse deeltijdvariant grotendeels gelijk aan het Nederlandse programma, met extra aandacht voor de Duitse werkveldcontext, bijvoorbeeld wat betreft de inrichting van het Duitse zorgstelsel of juridische bepalingen die in Duitsland geldend zijn.

#### Kennis en kunde

De opleiding heeft in de *Body of Knowledge* (BOK) vastgelegd van welke kennisgebieden studenten weet moeten hebben. De BOK is vastgesteld door de opleidingen van het ISS. Aan de BOK is door de opleiding een literatuurlijst gekoppeld, die beheerd wordt door de curriculumcommissie. De BOK komt terug in de OWE's. Theoretische concepten worden aangeboden in zogenoemde conceptenlessen en vaardigheden worden aangeleerd in vaardigheidstrainingen. Iedere OWE kent een integrale opdracht, die is ontleend aan de beroepspraktijk, waarin studenten kennis en vaardigheden integreren. De opleiding blijft op de hoogte van actuele ontwikkelingen uit de beroepspraktijk via het lectoraat, via de docenten die nog werkzaam zijn in de praktijk en door de intensieve contacten met het werkveld (door de inzet van docenten die nog werkzaam zijn in de beroepspraktijk, door de studenten die praktijkopdrachten uitvoeren en door de werkveldadviesraad). Actuele ontwikkelingen uit het vakgebied vinden hun weg naar het curriculum via het lectoraat en via docenten die deelnemen aan scholingsdagen, congressen of die door het lezen van vakliteratuur aan deskundigheidsbevordering doen. De literatuurlijst wordt regelmatig geactualiseerd op basis van deze input. Het panel heeft de literatuurlijst van de opleiding bestudeerd, en constateert dat deze adequaat is. Wel is de literatuur erg gericht op competenties zoals organiseren en faciliteren en weinig theoretisch, en missen sommige ontwikkelingen binnen relevante werkterreinen.

Voorbeelden hiervan zijn literatuur over ondernemerschap, of waarin wordt getheoretiseerd en waarin kritische kanttekeningen worden gezet bij veranderingen in het denken over bijvoorbeeld gemeenschapsvorming en actief burgerschap, of over creativiteit en culturele interventies in de samenleving en samenlevingsopbouw. Tevens zijn op de literatuurlijst nauwelijks buitenlandse werken te vinden, iets dat ook al bij de visitatie zes jaar geleden werd geconstateerd.

De opleiding is ambitieus op het gebied van internationalisering van het onderwijs. Een team docenten werkt aan een meer gestructureerde en expliciete internationale oriëntatie. Internationalisering wordt in de toekomst expliciet verbonden aan de kennisbasis van de opleiding. Activiteiten die de opleiding reeds uitvoert op het gebied van internationalisering, zijn onder andere: Engelstalige minoren, internationale gastdocenten, de mogelijkheid tot stage en studie in het buitenland, het ontvangen van buitenlandse studenten, en het lidmaatschap van een internationaal netwerk.

De opleiding heeft in het curriculum speciale aandacht voor KSA, volgend uit de eigen KSA-competentie. In de visie van de opleiding is KSA zowel relevant voor het culturele aspect van de opleiding als voor het maatschappelijke. Het is bij uitstek een middel om mensen bij elkaar te brengen, iets samen te laten doen en ter bevordering van de participatie. De opleiding ziet KSA dus niet als een doel, maar als een belangrijk middel waarmee een CMV'er doelen kan bereiken. Waar ook bijvoorbeeld iemand op mbo-niveau een kunstzinnige of sportieve activiteit kan uitvoeren, is het de taak van de hbo-bachelor om op basis van methodisch onderzoek te beslissen of KSA kan worden ingezet ten dienste van het gestelde doel, en zo ja, hoe. Daarnaast gaven docenten in gesprek met het panel aan dat KSA bijdragen aan het creatief en innovatief denken van studenten. Het management heeft tot doel gesteld om te werken aan een verdere theoretische onderbouwing van KSA. In het duale programma kunnen studenten niet kiezen voor één van de KSA-vakken. Het panel heeft de KSA-gerelateerde onderdelen van het programma bestudeerd en is van mening dat ze goed aansluiten bij de beoogde eindkwalificatie. Wel stelt het vast dat er meer reflectie kan zijn op de relatie tussen KSA en actuele ontwikkelingen in het vakgebied, zoals community art. De opleiding heeft voorzieningen en een docententeam dat is toegerust op het gebruik van KSA (zie later deze standaard).

Uit werkgeversonderzoek dat de opleiding heeft gedaan, blijkt dat vanuit het beroepenveld geluiden klinken dat de opleiding meer aandacht mag besteden aan de zakelijke kant van CMV en in het curriculum meer zaken zoals ondernemerschap, financiën, vergaderen en zakelijke houding aan de orde mogen komen. Ook kan meer aandacht worden gegeven aan de ontwikkelingen rondom 'welzijn nieuwe stijl' (WNS). Dit is één van de ontwikkelingen die op termijn om een andere prioritering binnen de geformuleerde competenties vraagt. Ook WNS zet in op vraaggericht werken, waarin uitgegaan wordt van de behoeften en de eigen kracht van burgers. Waarin de professional niet alleen organiseert en ontfermt, maar vooral faciliteert en 'zelf doen' stimuleert. En waarin de professional niet langer alleen vanuit de eigen organisatie opereert maar inzet op ketensamenwerking met andere wijkorganisaties zoals de corporatie, de politie, de school, enzovoort en daar bewoners aan weet te binden.



### Praktijkgerichtheid & onderzoeksvaardigheden

De praktijkgerichtheid van de opleiding is groot doordat in de OWE's gebruik wordt gemaakt van authentieke beroepstaken en –contexten, waarin studenten realistische beroepsproducten moeten afleveren. Daarnaast heeft het voltijdprogramma in het derde en vierde jaar een jaar lang stage, waarin de student uitgebreid de praktijk leert kennen en op een hoog niveau mee moet draaien. De praktijkgerichtheid van het deeltijd- en duale onderwijs spreekt gezien de toepassing van het *concurrency*-principe voor zich. Tot slot is er de onderzoeksopdracht (OWR O&I), die eveneens in een praktijksituatie plaatsvindt. Docenten die het panel heeft gesproken, hebben aangegeven dat door de invoering van het competentiegericht onderwijs de opleiding veel praktijkgericht is geworden. Voor enkele studenten die het panel heeft gesproken, was de praktijkgerichtheid een reden om de opleiding te gaan volgen. Alumnionderzoek HAN (2012) laat zien dat oud-studenten tevreden zijn over de beroepsgerichtheid van de opleiding. Ook uit de NSE's en uit eigen evaluaties van de opleiding blijkt dat studenten tevreden zijn over de praktijkgerichtheid van de opleiding.

Onderzoeksvaardigheden komen door het gehele curriculum aan de orde. In het eerste jaar komen studenten in aanraking met zaken als de narratieve interviewmethode en methoden voor observatie en analyse. Op niveau twee oefenen ze met de regulatieve cyclus, dat wil zeggen dat ze onderzoek leren doen dat de praktijk verbetert (in tegenstelling tot het simpelweg genereren van wetenschappelijke kennis). Op niveau drie wordt de regulatieve cyclus verdiept en wordt in de Onderzoek & Innovatie OWE een praktijkonderzoek gedaan. Op niveau 2 en 3 wordt het onderzoeksgelateerde onderwijs verzorgd door docenten die recente kennis en ervaring hebben op dit terrein. Onderzoek is een thema dat de afgelopen jaren steeds belangrijker is geworden voor de opleiding. Het management wil daarom de onderzoeksvaardigheden van docenten verder vergroten, een actie die met dit doel is ingezet is docenten bij te scholen op het gebied van onderzoek door het lectoraat. Daarnaast geven lectoren incidenteel onderwijs aan studenten. Het lectoraat 'Lokale dienstverlening vanuit klantperspectief' heeft een eigen methode voor narratief onderzoek ontwikkeld, die met behulp van studenten en docenten van CMV is ingepast in een OWE. De docenten die het panel heeft gesproken, geven aan dat hbo-breed een discussie gaande is over hoe onderzoek in het hbo er precies uit moet zien, in hoeverre studenten er later in de praktijk mee te maken gaan krijgen, hoe hoog het niveau precies moet zijn en wat reëel is om te verwachten. De opleiding worstelt zelf ook nog met deze vragen. Uit het NSE blijkt dat studenten tevreden zijn over het onderdeel 'wetenschappelijke vaardigheden / praktijkgericht onderzoek', hoewel deze score een stuk lager is dan bij andere onderwijsinhoudelijke onderdelen. De studenten die het panel heeft gesproken, vinden docenten competent wat betreft hun onderzoeksvaardigheden.

Het panel is van mening dat er aardig wat stappen zijn gezet om onderzoek een plek te geven binnen het curriculum, maar constateert dat dit nog verder geïntegreerd kan worden in de OWE's en bijbehorende opdrachten. Het panel acht het raadzaam om (nog) sterker in te zetten op onder andere een goed uitgewerkte doorlopende leerlijn, verdere ontwikkeling van de onderzoekexpertise van (alle) docenten, werken aan een hoger percentage gepromoveerde docenten en nauwere samenwerking met het lectoraat *binnen* de context van het curriculum.

### Didactisch concept en werkvormen

De didactische uitgangspunten van de opleiding staan beschreven in de studiegids en zijn:

- Beroepsgerichtheid (het werken met realistische beroepstaken)
- Creativiteit (inzet van creatieve middelen, KSA)
- Leren als actief proces (het gebruik van activerende werkvormen, veel interactie tussen studenten en docenten, en studenten onderling)
- Toenemende zelfsturing (meer keuzemogelijkheden en zelfsturing)
- Flexibiliteit (vrije minor van 30 EC, keuzemogelijkheden binnen major in stage en O&I)

Uit deze uitgangspunten komt een diversiteit aan werkvormen naar voren, die beschreven staan in de studiehandleiding bij de OWE's. Elke OWE is volgens eenzelfde format opgebouwd. Centraal staat de Integrale Opdracht, die is ontleend aan de beroepspraktijk. Studenten krijgen ondersteunend onderwijs om de voor de opdracht benodigde kennis en vaardigheden op te doen. In de Integrale Opdracht bewijzen studenten dat ze zich de gehele competenties, dus het geheel van kennis, houding en vaardigheden, hebben eigen gemaakt. In de integrale opdrachten wordt in de voltijd vaak gewerkt in groepen, in de deeltijd en duale varianten komt dit minder vaak voor omdat studenten opdrachten in hun eigen beroepspraktijk uitvoeren. Het panel stelt vast dat de uniforme opzet van de OWE's zorgt voor veel duidelijkheid, maar wel ten koste gaat van de flexibiliteit, aangezien de kennis en vaardigheden in een OWE ten dienste moeten staan van de voor die OWE relevante beroepstaken en -contexten.

Gedurende de opleiding werken studenten aan steeds complexere taken, waarbij ze steeds meer zelfstandig aan het werk gaan en minder begeleiding krijgen. Waar studenten op het gebied van 'methodisch handelen' op niveau 1 slechts een bepaald aspect hoeven te laten zien, dienen ze op niveau 3 laten zien dat ze het hele proces van methodisch handelen beheersen.

Uit het eigen alumnionderzoek blijkt dat afgestudeerden een positief beeld hebben van gebruikte werkvormen en de samenhang van het curriculum. Ook uit de NSE's en uit eigen evaluaties onder studenten blijkt die tevredenheid over de samenhang van het programma.

### Studiebegeleiding

De opleiding hanteert een systeem van studieloopbaanbegeleiding (SLB), voor de begeleiding van studenten die gerelateerd is aan studievoortgang en professionele ontwikkeling. SLB vormt samen met Professionele Ontwikkeling (PO) een leerlijn (PO/SLB) waarbij de SLB ondersteunend is aan het leren van de student en in PO aandacht wordt gegeven in de visieontwikkeling op het beroep. Deze leerlijn kent eigen bijeenkomsten, begeleiding vindt zowel plaats in groepen als individueel. Het Persoonlijk Ontwikkelplan (POP) van studenten speelt een belangrijke rol bij de begeleiding. Sommige docenten zijn studieloopbaanbegeleider, hiervoor hebben ze scholing gekregen. Studenten die advies nodig hebben op het gebied van financiën, persoonlijke problemen in de studievoortgang of studeren met een beperking kunnen terecht bij centraal geregelde voorzieningen van de HAN, zoals decanen of het 'studiewisselpunt'.

De begeleiding van de stage in het derde jaar vindt plaats door een docent en een praktijkbegeleider. De begeleiding in de school vindt plaats in groepjes van vier studenten, waarin de studenten reflecteren op hun handelen in de praktijk. Praktijkbegeleiders vanuit een bedrijf krijgen een handleiding en beoordelingsformulieren met daarop de beoordelingscriteria. Er zijn ook enkele gesprekken tussen de docent en de praktijkbegeleider. Daarnaast is er een praktijkbegeleidersdag. Een eis aan praktijkbegeleiders is dat ze minstens op hbo-niveau zijn opgeleid. Praktijkbegeleiders geven een advies aan de beoordelende docent. Uit de gesprekken die het panel gevoerd heeft, blijkt dat praktijkbegeleiders nog vaak beoordelen vanuit hun ervaring, en niet altijd de tijd hebben om de handleiding door te lezen of naar de praktijkbegeleidersdag te gaan. De docenten die studenten begeleiden bij de OWE O&I volgen een coachingstraject bij de lector. Zij krijgen extra ondersteuning bij het begeleiden van het onderzoek dat studenten uitvoeren in de eindfase van de studie.

Uit verschillende evaluaties, zoals het NSE (2011) en een eigen onderzoek onder alumni (2012) blijkt dat studenten erg tevreden zijn over de begeleiding. De studenten die het panel gesproken heeft, zowel voltijd als (Duitse) deeltijd, bevestigen deze tevredenheid, zowel over de SLB als over de begeleiding bij persoonlijke problemen. Studenten zijn ook tevreden over de rol van de begeleiders bij groepswork, omdat ze bijdragen aan een individuele beoordeling en ingrijpen als studenten zich niet hard genoeg inzetten bij groepswork en proberen 'mee te liften' (zie ook 'beoordeling' bij standaard 3).

#### Verschillende leerroutes

De opleiding biedt instromers verschillende leerroutes aan, afhankelijk van hun opleidingsniveau. Tot aan februari 2012 vielen studenten die in het bezit waren van het mbo-getuigschrift Sociaal Cultureel Werk (SCW) onder een doorstroomregeling waarin ze vrijstelling kregen voor de propedeuse. Inmiddels is deze regeling afgeschaft. Met twee nabijgelegen ROC's is een afspraak gemaakt over een 'doorlopende leerlijn agogische beroepen'. Studenten die van deze ROC's afkomstig zijn kunnen deelnemen aan een individueel doorstroomassessment. Op basis van het resultaat hiervan kan een aangepaste leerroute worden vastgesteld voor de opleiding CMV. Studenten die in het bezit zijn van de propedeuse van een andere opleiding van het ISS kunnen instromen in het tweede jaar. Wel moeten zij een instroomtentamen maken, zo wordt per student bepaald welke onderwijseenheden uit het eerste jaar nog moeten worden gevolgd.

#### Kwaliteit van het personeel

De opleiding heeft 32 docenten in dienst, die samen 21 fte invullen. Twee docenten zijn werkzaam ten behoeve van het lectoraat, twee docenten volgen een master en één docent volgt een promotietraject. Ongeveer zestig procent van de docenten is opgeleid op masterniveau. Ongeveer zeventig procent heeft de afgelopen vijf jaar gewerkt in de (beroeps)praktijk. De vakspecifieke kennis van het docententeam strekt zich uit over het hele CMV-gebied, waarbij een groot aantal docenten KSA-specifieke kennis bezit. Het team is gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderwijs van alle varianten, al wordt niet iedere docent bij iedere variant ingezet.

Voor de Nederlandstalige duale en deeltijdvarianten geldt dat rekening gehouden wordt met de affiniteit van docenten met de iets oudere doelgroep die zelf ook beroepservaring heeft, meestal in het welzijnswerk. Voor de Duitstalige deeltijd wordt ook rekening gehouden met de taalvaardigheid van docenten. De opleiding heeft vier docenten in dienst die Duits als moedertaal hebben en daarnaast één Nederlandse docent die vloeiend Duits spreekt. Duitse studenten merken op dat de Duitse taalvaardigheid van sommige docenten suboptimaal is. De studenten die het panel heeft gesproken zijn grotendeels tevreden over de docenten. Dit geldt zowel voor voltijd als (Duitse) deeltijdstudenten. Zij geven aan dat veruit de meeste vakken gegeven worden door een docent met een goede kennis van het vakgebied. In verschillende evaluaties (NSE 2010 en 2011) wordt bevestigd dat studenten positief zijn over docenten, al is een substantieel deel van de deeltijdstudenten minder tevreden over de bereikbaarheid van docenten buiten contacturen.

Het panel constateert op basis van de gevoerde gesprekken dat door de drukte van de onderwijspraktijk de tijd voor reflectie en het gedegen bijhouden van de literatuur voor docenten regelmatig onder druk staat. Ook stelt het panel vast dat de onderzoeksvaardigheden van de docenten versterkt zouden moeten worden. Op basis van het bestudeerde materiaal dat door de opleiding beschikbaar is gesteld constateert het panel vooral behoefte is aan scholing van docenten bij het stimuleren van studenten om tot een goede, uitdagende (kritische) vraagstelling te komen, bij het operationaliseren van de vraag, het verantwoorden van de gehanteerde onderzoeksmethodiek en het op gepaste wijze presenteren van de onderzoeksgegevens.

#### Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding beschikt over een aantal specifieke voorzieningen, ter ondersteuning van de KSA. Het gaat om vaklokalen voor drama, muziek, dans en sport, een theaterzaal (inclusief vele kostuums), moderne audiovisuele voorzieningen, montageruimtes en voorzieningen voor beeldend vormen (zoals schilderen en houtbewerken). De voorzieningen worden gedeeld met twee andere opleidingen, die eveneens een creatief profiel hebben. Elk type lokaal heeft ondersteunend onderwijspersoneel voor beheer en instructie. Het panel heeft tijdens de visitatie een rondleiding gekregen langs deze lokalen en constateert dat deze zeer goed zijn uitgerust.

De opleiding scoort laag bij NSE (2011) op zaken die te maken hebben met informatievoorziening, zoals het tijdig bekendmaken van resultaten van beoordelingen, informatie over onderwijsevaluaties en informatie over roosters. Opvallend is dat de deeltijd hier substantieel lager in scoort dan de voltijd, in de deeltijdvariant is bijna de helft van de studenten ontevreden over informatie over regels en procedures.

#### Hoe wordt de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving gewaarborgd

Iedere OWE heeft een docent die coördinator is en die bewaakt dat inhoud, niveau, werkvorm en voorzieningen aansluiten bij de te behalen competenties. Veranderingen worden besproken in het docententeam waar OWE onder valt. Er zijn drie teams die verantwoordelijk zijn voor één of meer beroepstaken, O&I heeft een eigen team.

De teams hebben tot taak het bewaken van de relatie tussen de inhoud en de eindkwalificaties voor de onder hun team vallende beroepstaken en OWE's. Teams overleggen twaalf keer per jaar, waarbij bijstellingen gedaan worden op basis van evaluaties van studenten en docenten en op basis van ontwikkelingen in de beroepspraktijk. Voorstellen voor wijzigingen worden gedaan aan de curriculumcommissie, waar alle teamvoorzitters lid van zijn.

De curriculumcommissie bewaakt de relatie tussen de totale programma-inhoud en de eindkwalificaties en is verantwoordelijk voor de inhoud van het programma. Het panel heeft de notulen van de curriculumcommissie bestudeerd en met de commissie gesproken, en stelt vast dat de commissie actuele ontwikkelingen bespreekt, zoals bezuinigingen in de sector en de noodzaak om studenten uit te rusten om projecten binnen te halen en te initiëren, en om meer aandacht te besteden aan sociaal en cultureel ondernemerschap. De curriculumcommissie voert tevens verbeteringen in het curriculum door op basis van input van het werkveld.

### **Overwegingen en conclusie**

Het panel constateert dat de opleiding er in is geslaagd de eindkwalificaties adequaat te vertalen naar het curriculum en de OWE's. Eén en ander is zeer nauwkeurig vastgelegd, zoals de link tussen competenties en beroepstaken en de beschrijvingen van de OWE's in de studiegids. Naast dat het er op papier allemaal goed uit ziet, heeft de opleiding ook in de praktijk een goed programma, van voldoende niveau, waarin studenten in aanraking komen met actuele en relevante onderwerpen uit de beroepspraktijk van een CMV'er. Door de gevarieerde beroepscontexten krijgen studenten een breed beeld van het vak. Het panel stelt vast dat de strakke structuur van OWE's het wel lastig maakt om flexibel te zijn: een losstaand, interessant kennisaspect kan niet makkelijk worden ingepast in het curriculum omdat het gekoppeld moet worden aan één van de OWE's. Bijvoorbeeld de tijd die ingeruimd wordt voor het uitgebreider verkennen met studenten van de betekenis van social media voor het beroep of van ontwikkelingen binnen relevante (aanpalende) sectoren, gaat ten koste van de andere onderdelen binnen de OWE. Dit beperkt de ruimte die de opleiding heeft om actuele ontwikkelingen in te passen in het curriculum. Het KSA-aspect is goed opgenomen in de opleiding, zowel inhoudelijk, als qua beschikbare docenten en voorzieningen. Er is ruimte om meer te reflecteren op het gebruik van KSA bij relevante ontwikkelingen in het vakgebied, zoals community art. De theoretische onderbouwing bij KSA kan versterkt worden, iets waar de opleiding zich van bewust is. Over het algemeen kan er meer aandacht worden geschonken in het curriculum aan onderzoeksvaardigheden. De literatuurlijst van de opleiding is aan de maat, maar kan veel beter. Momenteel ligt nog erg veel nadruk bij competenties, zoals organiseren en faciliteren. De lijst zou veel winnen bij een uitbreiding met meer theoretische en internationale literatuur. Het geringe aandeel van de internationale literatuur vindt het panel teleurstellend, met name omdat dit bij de vorige visitatie ook een aandachtspunt was.

De ambities op het gebied van internationalisering bevinden zich voor een groot deel nog in de planfase. In de huidige situatie hebben studenten de gelegenheid om zelf actief te worden op dit gebied, door middel van een keuzeminor of stage of opdracht in het buitenland, maar studenten die hier niet voor kiezen, komen weinig met internationalisering in aanraking.

Het didactisch model dat de opleiding gebruikt past goed bij de eindkwalificaties. Didactische principes zoals het gebruik van realistische beroepstaken, toenemende zelfsturing en flexibiliteit passen bij competentiegericht onderwijs. Ook een didactisch uitgangspunt als creativiteit is zeer passend voor de opleiding, gezien de KSA-profilering. De begeleiding die studenten krijgen is over het algemeen goed. De opleiding denkt er goed over na tot waar ze studenten willen begeleiden en wanneer een beroep wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van studenten. De praktijkbegeleiding is adequaat, al lijken niet alle praktijkbegeleiders de investering te doen in de begeleiding die de opleiding van hen verwacht. De opleiding beschikt over een adequaat docententeam. Het opleidingsniveau is voldoende en de vakkennis is gespreid over het gehele CMV-domein, met veel expertise op het gebied van KSA. De onderzoeksexpertise van het team dient te worden versterkt. Daar werkt de opleiding overigens al aan, bijvoorbeeld door de bijscholing door de lector. Veel docenten zijn recent werkzaam geweest in de beroepspraktijk. Het is positief dat studenten tevreden zijn over de docenten en hun vakkennis. De opleidings specifieke voorzieningen zijn prima in orde en uitstekend geschikt voor de KSA-profilering.

Concluderend stelt het panel vast dat de opleiding beschikt over een samenhangende onderwijsleeromgeving. De inhoud van de opleiding en de gebruikte didactiek sluiten aan bij de eindkwalificaties die zijn geformuleerd, en zijn naar mening van het panel ook passend voor het vak. De docenten en aanwezige voorzieningen dragen eveneens bij aan de realisatie van de competenties, waarbij personeel en voorzieningen ook voldoende zijn toegerust voor de opleidingseigen KSA-profilering. De tevredenheid van studenten en alumni over de samenhang is een bevestiging hiervan.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

### **Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten**

*De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

#### **Bevindingen**

##### Systeem van toetsing

Omdat de opleiding werkt met competenties, is gekozen voor een toetssystematiek die daar bij aansluit. Zoals beschreven in standaard 2 zijn er criteria vastgesteld voor de competenties, waarmee studenten kunnen aantonen dat ze een competentie beheersen. De criteria zijn verdeeld over de toetsen, zodat alle criteria gedurende de opleiding getoetst worden.

Het niveau van een toets wordt bepaald door de complexiteit van de toets en de mate van zelfstandigheid waarmee de student moet opereren, de competenties en criteria zijn voor alle niveaus gelijk. De opleiding maakt gebruik van (deel)tentamens in de onderwijseenheden. Er worden diverse toetsvormen gehanteerd, die afhankelijk zijn van het doel van het tentamen. Toetsvormen zijn schriftelijke beroepsproducten (zoals draaiboeken, project- en ondernemingsplannen), verslagen (zoals stage- of reflectieverslagen), performances (zoals theatrale performances en activiteitenbegeleiding), presentaties, praktijkopdrachten en kennistoetsen (met zowel open als gesloten vragen). Naast tentamens zijn er ook integrale toetsen, waarin het geheel van de competentiebeheersing op een niveau integraal wordt getoetst. Dit zijn samengestelde toetsen, die bestaan uit een schriftelijke voorbereiding via het digitaal portfolio en een gesprek met twee onafhankelijke examinatoren. De integrale toets op niveau drie, aan het einde van de studie, sluit de opleiding af.

De opleiding heeft het toetsbeleid beschreven in de notitie Toetsbeleid Opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming 2012 – 2015. Relevante delen van het toetsbeleid staan ook beschreven in de Studiegids en in het Opleidingsprofiel. De theoretische onderbouwing van het toetsbeleid is onder andere de competentie-ijsberg van Van Brakel en de competentiedriehoek van Miller.

Het huidige toetsbeleid is vrij recent. Bij de laatste interne audit is een aantal kritische kanttekingen geplaatst bij de toetsing. Op basis hiervan heeft de opleiding besloten haar toetsing grondig te bestuderen en waar nodig te herzien. Een projectgroep toetsing is opgericht in 2011 en daaruit is de permanente toetswerkgroep ontstaan.

De opleiding heeft al diverse stappen gezet om het toetsbeleid te verbeteren. Zo zijn in reactie op de interne audit de al genoemde beoordelingscriteria vastgesteld. Ook is het document Handreiking individuele toetsing (mei 2011) verschenen, om docenten te helpen tot betere individuele beoordelingen te komen bij groepswork. Hierin is onder andere opgenomen dat in alle OWE's bij groepstentamens 60% van de beoordeling gaat om het groepsproduct en 40% om de individuele bijdrage van studenten. Momenteel is de toetswerkgroep bezig met het nadenken over het invoeren van kennistoetsen in alle onderwijseenheden, waarbij het uitgangspunt blijft dat de opgedane kennis moet passen binnen het onderwijsconcept van competentiegericht onderwijs. Een andere verbetering die de opleiding heeft doorgevoerd is dat in de voltijd variant de integrale toets op niveau drie verplaatst is naar het einde van de studie, terwijl die in het verleden werd uitgevoerd na de praktijkopdrachten. Voor veel studenten betekende dat echter dat ze na het afronden van de integrale toets op competentieniveau 3 nog een jaar onderwijs moesten volgen, wat onlogisch was. De huidige lichte studenten (van alle varianten) sluit de studie af met een integrale toets.

Het panel heeft de verschillende beleidsdocumenten rondom de toetsing bestudeerd en ze zien er gedegen uit, zowel het toetsbeleid als bijvoorbeeld de Handreiking individuele beoordeling. Het panel constateert dat de afgelopen jaren hard is gewerkt aan het verbeteren van de toetsing. Hoewel het systeem er op papier prima uit ziet, merkt het panel op dat het in de praktijk nog niet volledig is ingedaald in de organisatie. In de bestudeerde toetsen ziet het panel nog regelmatig niet getekende formulieren en cijfers waarbij een onduidelijke motivatie gegeven wordt. Het is niet duidelijk welke talige onderbouwing leidt tot welk cijfer. De individuele bijdrage van studenten is ook niet altijd te herleiden, soms krijgt een student op basis van één zin een vol punt hoger, bij andere beoordelingen krijgt iedereen hetzelfde cijfer zonder dat er wordt ingegaan op individuele bijdragen.

Het panel heeft ook verschillende goede voorbeelden gezien. In de OWE's in de eerste twee jaar van de opleiding is de opleiding evident verder met de modernisering en verbetering van de toetsing dan later in het curriculum. Dit klopt met het feit dat de opleiding verschillende verbeteringen die zijn ingezet is begonnen in het eerste studiejaar, waardoor momenteel in jaar één en twee de toetsing beter op orde is dan in de rest van het curriculum.

De opleiding doet veel moeite om te voorkomen dat studenten 'meeliften' bij het groepswork. Naast de individuele component in de beoordeling, waardoor studenten gedwongen worden actief deel te nemen, heeft de opleiding ook 360 graden feedback ingevoerd. Studenten zijn hier redelijk positief over, al vinden ze het jammer dat ze andere studenten bij deze methode beoordelen op competenties en geen opmerkingen kunnen plaatsen over het proces of de samenwerking. Studenten waar het panel mee gesproken heeft geven aan dat studenten er onderling scherp op letten dat iedereen meedoet en dat het gebeurt dat studenten een groep uit worden gezet, omdat ze te weinig meedoen.

Verschiedende commissies houden zich bezig met de toetsing. De examencommissie, die instituutsbreed is, vervult de wettelijke taak ten aanzien van de borging van het eindniveau. Een opleidings specifieke examenadviescommissie van CMV is gemandateerd om lopende examenzaken af te handelen, over bijvoorbeeld een verzoek voor een extra hertentamen. Het panel heeft de notulen van deze commissie gezien, deze vergadert regelmatig en bespreekt zowel dergelijke examenzaken als bijvoorbeeld toetsformulieren. De al eerder genoemde toetswerkgroep valt onder de curriculumcommissie.

Uit de NSE (2011) blijkt dat studenten ontevreden zijn over de duidelijkheid van de criteria waar ze op zijn beoordeeld en het tijdig bekendmaken van toetsresultaten. In het eigen alumnionderzoek scoorde de opleiding net geen voldoende op het onderdeel 'leerdoelen toetsen op een goede manier'.

Voor de toetsing en beoordeling van het eindniveau, zie ook hieronder.

#### Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding gaat uit van het integraal toetsen van de competenties om zo het eindniveau van studenten vast te stellen (zie ook onder 'toetsing'). Dat betekent dat het bachelorniveau van studenten wordt vastgesteld in de integrale toets van jaar vier, waarbij alle competenties aan de orde komen aan de hand van al het op niveau 3 doorlopen onderwijs. Dat betekent dat het onderzoek dat studenten in de eindfase van hun studie doen, in de OWE O&I, ook slechts een deel van de competenties afdekt (drie van de elf) en niet de functie heeft van 'proeve van bekwaamheid'. Om een inschatting te krijgen van het eindniveau van studenten heeft het panel van achttien studenten materiaal op competentieniveau 3 bestudeerd, van vijftien voltijdstudenten, twee studenten uit de duale opleiding en één student uit de deeltijdopleiding (die op basis van vrijstellingen een korter programma heeft doorlopen en derhalve voorliepen op schema en al konden afstuderen, ondanks dat zowel de Duitse als de Nederlandse deeltijdopleiding pas recent zijn gestart). Het panel heeft op deze manier een indruk kunnen krijgen van zowel de voltijdse variant, als de varianten waarbij mensen naast hun werk studeren. Gezien de lage studentenaantallen van de laatstgenoemde varianten, het feit dat de duale opleiding reeds in afbouw is en de deeltijdvariant slechts één afgestudeerde heeft die het volledige programma heeft doorlopen, acht het deze aanpak proportioneel.



Van vier studenten (twee voltijd, een deeltijd en een duaal) heeft het panel het volledige pakket aan werkstukken op niveau 3 bekeken, om een indruk te krijgen van het algehele niveau. Bij de overige studenten heeft het panel gefocust op de OWE O&I. Deels is hier voor gekozen uit praktische overwegingen, omdat het niet realistisch was om van achttien studenten alles wat ze de laatste twee jaar van hun studie hebben gedaan grondig te bestuderen, anderzijds ligt de O&I-opdracht dicht bij wat bij andere opleidingen als het afstuderen geldt. In het verleden had deze opdracht overigens ook deze functie bij de opleiding CMV van de HAN. De O&I-opdrachten worden gemaakt in groepjes van vier studenten. Gezamenlijk wordt een product afgeleverd. Daarnaast maken studenten een metahandelen (reflectie)verslag, hebben ze een individueel eindgesprek en worden twee presentaties gegeven, één bij de opleiding en één bij de opdrachtgever.

Op basis van de bestudeerde werken komt het panel tot de conclusie dat ze een voldoende niveau hebben. Bij twee van de achttien werken heeft het panel twijfels geuit bij het eindniveau. Daarbij was een meerderheid van de vakdeskundigen van mening dat één werkstuk onvoldoende is. De grote meerderheid van de eindwerkstukken heeft het voldoende bachelorniveau, maar het panel heeft wel kritische kanttekeningen. Over het algemeen is de beoordeling aan de hoge kant, al trof het panel ook een aantal werkstukken aan dat het te laag beoordeeld vond. De reflectie die studenten laten zien in hun reflectieverslagen beslaat vaak een groot aantal pagina's, maar bestaat uit veel herhaling en is erg gericht op de persoon van de student, op hetgeen hij of zij over zichzelf geleerd heeft. De reflectie op de theorie en op wat het gedane onderzoek betekent voor het beroep van CMV'er is over de gehele linie mager. Het literatuurgebruik in de eindrapporten is voldoende, maar niet sterk. Vaak wordt verwezen naar algemene handboeken in plaats van specifieke literatuur. Mede daardoor is de theoretische onderbouwing van O&I-werkstukken zwak. Ook is er geen balans in de uitwerking en beoordeling van de twee componenten waar de O&I werkstukken uit bestaan: de werkstukken zijn sterker in het deel 'innovatieve ontwerpen' dan het deel 'onderzoek'. Ook constateerde het panel op basis van de bestudeerde beoordelingsformulieren dat docenten ertoe neigen hun oordeel sterker te baseren op het innovatieve ontwerp dan het onderzoek. Zo werden werkstukken met een mooi ontwerp, maar een matig (uitgewerkt) onderzoek hoog gewaardeerd. Naast de gemaakte kanttekeningen valt op dat de KSA-profilering van de opleiding duidelijk terugkomt in verschillende onderzoeken.

De opleiding kiest er voor om de O&I-opdracht groepsgewijs uit te voeren, gezien het belang van samenwerking in het werkveld. Hierdoor krijgen studenten een gezamenlijke beoordeling voor het product en een individuele beoordeling voor het eindgesprek over het onderzoek. De verhouding groepswork – individueel werk is (conform de Handreiking individuele beoordeling) 60:40. Daarnaast is het reflectieverslag dat studenten maken over hun metahandelen een apart, individueel tentamen. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van docenten wordt bij O&I gewaarborgd door een tweede beoordelaar en de aanwezigheid van drie externen uit de beroepspraktijk bij het eindgesprek. In de toekomst zullen de externen bij de integrale toets aanwezig zijn in plaats van bij de beoordeling van O&I.

De opleiding heeft onderzoek gedaan onder bedrijven waarbij O&I-opdrachten zijn uitgevoerd door studenten. Negen bedrijven hebben gereageerd, waarbij bleek dat die bedrijven erg tevreden zijn. Gemiddeld scoorden de studenten ongeveer een vier op een vijf puntsschaal over de verschillende onderdelen, waaronder 'kwaliteit' en 'hbo-niveau' van het onderzoek.

Het methodisch denken/handelen scoorde lager, maar nog steeds ruim voldoende. De externe deskundigen die aanwezig waren bij de eindgesprekken oordelen ook positief over de kandidaten. In een evaluatie gaven zij aan dat zij over de gehele linie tevreden zijn met de afstudeerders en positief over de aspecten 'sluit aan bij niveau werkveld' en 'verwacht niveau beginnend beroepsbeoefenaar'. Uit een werkgeversonderzoek dat de opleiding gedaan heeft blijkt dat het werkveld positief is over de beheersing van de beroepscompetenties en de hbo-competenties.

### **Overwegingen en conclusie**

Het panel stelt vast dat de opleiding de afgelopen jaren hard gewerkt heeft om het systeem van toetsing te verbeteren. Het project toetsing, de opgerichte toetswerkgroep, het nieuwe toetsbeleid, het gebruik van criteria om competenties vast te stellen, de extra aandacht voor het individueel beoordelen van studenten bij groepswork zijn allen substantiële verbeteringen in het systeem van toetsing. Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk verdeeld onder de verschillende betrokken commissies. Het panel stelt echter ook vast dat de ingezette verbeteringen hoog nodig waren. In de beoordelingen die het heeft bestudeerd, neemt het panel waar dat docenten soms te onnauwkeurig zijn. Voor de externe borging van de toetsing is het essentieel dat beoordelingsformulieren goed worden ingevuld en dat het bij groepsopdrachten helder is of alle studenten aan de vereiste criteria hebben voldaan. Wat het panel betreft is de opleiding net op tijd begonnen met de ingezette verbetering, maar is het belangrijk dat er wordt doorgepakt. Het is essentieel dat de verbeteringen die zijn ingezet in de eerste studiejaren worden doorgezet in de latere studiejaren. Het panel heeft er op basis van waargenomen verbeteringen in de eerste studiejaren vertrouwen in dat dit zal gebeuren en plaatst daarbij de serieuze aanbeveling om de in gang gezette verbeteringen door te zetten. Het gerealiseerde niveau van studenten is adequaat. Het panel is slechts matig enthousiast over de theoretische bagage en de onderzoeks- en reflectievaardigheden van studenten, maar ze voldoen. De KSA-profilering is waarneembaar in het eindniveau, wat positief is. De praktijkvaardigheden van studenten worden hoog gewaardeerd door het werkveld, zo blijkt uit verschillende bronnen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

### 3 Eindoordeel over de opleiding

#### Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt voor alle varianten tot de volgende oordelen op de standaarden:

| Standaard  | Oordeel   |
|--|-----------|
| 1 <i>Beoogde eindkwalificaties</i>                   | Goed      |
| 2 <i>Onderwijsleeromgeving</i>                       | Voldoende |
| 3 <i>Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i> | Voldoende |

#### Overwegingen en conclusie

De opleiding scoort voor alle drie de varianten op standaard één het oordeel 'goed' en op de standaarden twee en drie het oordeel 'voldoende'. Hiermee heeft de opleiding aangetoond te voldoen aan de vereiste basiskwaliteit. Conform de beslisregels van de NVAO komt het panel tot het volgende eindoordeel:

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Cultureel Maatschappelijke Vorming van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.



## 4 Aanbevelingen

### Standaard 1

-

### Standaard 2

De literatuurlijst van de opleiding is aan de maat, maar nog vrij eenzijdig. De opleiding kan de literatuurlijst sterk verbeteren door er meer theoretische werken aan toe te voegen. Ook zou er meer internationale literatuur op moeten staan, zeker gezien de internationale ambities die de opleiding heeft.

De ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden (zoals correct brongebruik en het doen van literatuuronderzoek) van studenten kan sterker worden aangezet. Het panel acht het raadzaam om verder in te zetten op onder andere een goed uitgewerkte doorlopende leerlijn, verdere ontwikkeling van de onderzoekexpertise van (alle) docenten, werken aan een hoger percentage gepromoveerde docenten en nauwere samenwerking met het lectoraat binnen de context van het curriculum.

Door de strakke indeling in OWE's is het lastig om nieuwe kenniscomponenten aan het curriculum toe te voegen die relevant zijn, maar niet aansluiten bij inhoud van de OWE's. De opleiding zou hier een oplossing voor moeten vinden.

De opleiding kan meer aandacht hebben voor de ontwikkeling van studenten tot zelfstandig ondernemers.

### Standaard 3

Het toetsstelsel van de opleiding ziet er op papier goed uit. Docenten doen er goed aan om in de beoordeling de procedures te volgen en de formulieren in te vullen zoals ze bedoeld zijn, ten behoeve van de borging van de eindkwalificaties.

De opleiding doet veel om te waarborgen dat individuele studenten het juiste niveau hebben, ondanks het vele groepswork dat gedaan wordt. Momenteel ligt echter te veel verantwoordelijkheid bij de studenten om in te grijpen wanneer een groepsgenoot probeert mee te liften. Deze verantwoordelijkheid hoort in de eerste plaats bij de opleiding. Daarnaast dient niet alleen voorkomen te worden dat een student meelift bij een opdracht, maar ook dat studenten het werk zo verdelen dat niet iedereen aan alle relevante competenties werkt. Het is niet de bedoeling dat één student alleen de onderzoeksopzet maakt, de ander uitvoert, de ander schrijft. Ook dat dient de opleiding beter te bewaken.

De opleiding dient studenten te stimuleren om in het reflectieverslag veel meer de nadruk te leggen op reflectie op het beroep en de theorie en minder op de eigen persoon. Reflecties kunnen naar mening van het panel veel korter en bondiger.

Het eindniveau dat studenten op het gebied van opgedane theoretische kennis laten zien, kan verder worden aangescherpt. Daar het panel de indruk heeft dat dit een onderwerp is dat breder is dan alleen deze specifieke opleiding, is het raadzaam (naast de aanbevelingen bij standaard 2) om dit onderwerp ook CMV- dan wel hbo-breed te bespreken.

## 5 Bijlagen





## **Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding**

### ***Segment 1 Werken met en namens mensen***

#### **Competentie 1.**

Contact leggen met klanten en/in hun sociale omgeving en zich oriënteren op vragen, problemen en mogelijkheden en deze waar van toepassing in dialoog met de klant analyseren. (Contact leggen, oriënteren, analyseren)

#### **Competentie 2.**

Op basis van een analyse en waar van toepassing in dialoog met klanten formuleren van doelen, ontwerpen van projecten en activiteiten, gericht op culturele en maatschappelijke participatie. (Ontwerpen van projecten en activiteiten)

#### **Competentie 3.**

Het - veelal in samenspraak met deelnemers - organiseren van programma's en activiteiten. Het op elkaar afstemmen van tijd en ruimte, doelen en middelen en het scheppen van adequate voorwaarden. (Organiseren van programma's en activiteiten)

#### **Competentie 4.**

Het uitvoeren van activiteiten en projecten, en daarbij groepen, individuen, organisaties en samenlevingsverbanden begeleiden. (Uitvoeren en begeleiden)

### ***Segment 2 Werken in en vanuit een organisatie***

#### **Competentie 5.**

(In een al dan niet multidisciplinair teamverband) samenwerken met vrijwilligers, medewerkers en functionarissen zowel binnen als buiten de arbeidsorganisatie. (Samenwerken)

#### **Competentie 6.**

Coördineren, coachen en instrueren van vrijwilligers, medewerkers en stagiaires. (Coördineren, coachen en instrueren)

#### **Competentie 7.**

Beleidsmatig en strategisch handelen, het ontwikkelen van nieuwe initiatieven, het inspelen op nieuwe ontwikkelingen, het onderhouden van netwerken. (Beleidsmatig en strategisch handelen)

### ***Segment 3 Werken aan de (eigen) beroepsontwikkeling***

#### **Competentie 8.**

Een bijdrage leveren aan de maatschappelijke profilering en legitimering van CMV en daarbij positie bepalen in het maatschappelijk debat over de reikwijdte, plaats en functie van CMV. (Profilering en legitimering van het beroep)

#### **Competentie 9.**

Eigen professionaliteit blijvend ontwikkelen door reflectie op het eigen beroepsmatig handelen en actief zoeken naar nieuwe ontwikkelingen. (Eigen professionaliteit ontwikkelen)

#### **Competentie 10.**

Een bijdrage leveren aan ontwikkeling van beroep en beroepsuitoefening van culturele en maatschappelijke vorming met behulp van praktijkgericht onderzoek. (Ontwikkeling van beroep en beroepsuitoefening)

### **Segment 1, 2 en 3**

#### **Competentie 11.**

Adequaat en doelgericht inzetten van kunstzinnige en sportieve activiteiten met klanten en met medewerkers en deze een plaats geven in het beleid van de organisatie, de ontwikkeling van het beroep en de eigen professionele ontwikkeling.

(Inzetten van kunstzinnige en sportieve activiteiten)

In het studiejaar 2011-2012 wordt op niveau 3 nog gewerkt met de oude competenties. In het volgende studiejaar wordt op elk niveau met de hierboven beschreven competenties gewerkt.

## Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

In de volgende figuren wordt duidelijk gemaakt hoe de studiepunten over de verschillende beroepstaken in het curriculum worden verdeeld. Het betreft hier het overzicht voor studiejaar 2011 – 2012.

| Plek in het curriculum                        | Beroepstaken   |   |  |                              |                        | Professionele Ontwikkeling en Studieloopbaanbegeleiding |
|---|--|---|--|------------------------------|------------------------|---|
|   | Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten | Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties | Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling | Leiding en begeleiding geven | Onderzoek en Innovatie |   |
| Prope-<br>deuse<br>Jaar 1,<br>niveau 1        | 12,5   | 25  | 15   |                              |                        | 7,5   |
| Hoofd-<br>fase<br>Jaar 2,<br>niveau 2         | 20   | 15  | 12,5   | 5                            |                        | 7,5   |
| Hoofd-<br>fase<br>Jaar 3 en<br>4,<br>niveau 3 | 22,5   | 15  | 15   | 7,5                          | 30                     |   |
| <b>Totaal</b>                                 | <b>55</b>  | <b>55</b>   | <b>42,5</b>                                  | <b>12,5</b>                  | <b>30</b>              | <b>15</b>   |

Figuur 6.9: studiepuntenverdeling – voltijd

| Plek in het curriculum                        | Beroepstaken   |   |  |  |                                | Professio-<br>nele<br>Ontwikkeling<br>en Studie-<br>loopbaan-<br>begeleiding | Bege-<br>leide<br>Reflectie |
|---|--|---|--|--|--------------------------------|--|-----------------------------|
|   | Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten | Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties | Kwaliteits-<br>verbetering<br>en beleids-<br>ontwikke-<br>ling | Leiding<br>en<br>begelei-<br>ding<br>geven | Onder-<br>zoek en<br>Innovatie |  |                             |
| Hoofd-<br>fase<br>Jaar 2,<br>niveau 2         | 25   | 15  | 12,5   |  |                                | 7,5  |                             |
| Hoofd-<br>fase<br>Jaar 3<br>en 4,<br>niveau 3 | 12,5   | 12,5  | 12,5   | 15   | 30                             |  | 7,5                         |
| <b>Totaal</b>                                 | <b>37,5</b>  | <b>27,5</b>   | <b>25</b>  | <b>15</b>                                  | <b>30</b>                      | <b>7,5</b>   | <b>7,5</b>                  |

Figuur 6.10: studiepuntenverdeling – deeltijd / duaal

| Plek in het curriculum           | Beroepstaken   |   |  |                              |                        | Professionele Ontwikkeling en Studieloopbaanbegeleiding | Begeleide Reflectie |
|----------------------------------|--|---|--|------------------------------|------------------------|---|---------------------|
|                                  | Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten | Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties | Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling | Leiding en begeleiding geven | Onderzoek en Innovatie |   |                     |
| Propedeuse Jaar 1, niveau 1      | 15   | 25  | 12,5   |                              |                        | 7,5   |                     |
| Hoofd fase Jaar 2, niveau 2      | 25   | 15  | 12,5   |                              |                        | 7,5   |                     |
| Hoofd fase Jaar 3 en 4, niveau 3 | 12,5   | 12,5  | 12,5   | 15                           | 30                     |   | 7,5                 |
| <b>Totaal</b>                    | <b>52,5</b>  | <b>52,5</b>   | <b>37,5</b>                                  | <b>15</b>                    | <b>30</b>              | <b>15</b>   | <b>7,5</b>          |

Figuur 6.11: studiepuntenverdeling – Duitse deeltijd

Overzicht van de verschillende beroepstaken:

| Fase  | Onderwijseenheid  | Beschrijving   |
|---|---|--|
| <b>Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten</b>              |   |  |
| <b>Propedeuse</b>   | Een Educatief Programma   | Studenten ontwerpen een intercultureel educatief activiteitenprogramma. Het activiteitenprogramma heeft als doel de sociale cohesie (ofwel binding) tussen verschillende bevolkingsgroepen te laten toenemen.  |
| <b>Hoofdphase</b>   | Activiteiten met KSA in de praktijk   | Studenten ontwerpen aan de hand van een stage in de CMV-beroepspraktijk of aan de hand van het eigen werk bij de werkgever een methode voor interactieve doelgroepanalyse. Ze ontwerpen een activiteitenprogramma en voeren deze uit.  |
|   | Event met KSA in de praktijk  | Studenten maken een plan voor een grootschalige activiteit, een evenement, een klein festival, een feest of een activiteitenkamp en voeren dit ook uit. Dit doen zij in opdracht van een stage of hun werkgever in de CMV-beroepspraktijk.   |
|   | Ontwerpen, uitvoeren en organiseren van activiteiten (voltijd)              | Op niveau 3 in de voltijdopleiding wordt niet gesproken van OWE's, maar werken studenten aan vier beroepstaken in de praktijk. Tijdens een stage van 10 maanden (1344 praktijkuren) werken de studenten aan het verwerven van CMV-competenties door deze vier beroepstaken uit te voeren. Dit doen zij door producten te ontwikkelen en hun beroepsmatig handelen te verbeteren. Studenten reflecteren hier voortdurend op om op die manier hun professionele ontwikkeling vorm te geven |
| <b>Beroepstaak 2: Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties</b> |   |  |
| <b>Propedeuse</b>   | Creative Citizens (voltijd)   | Studenten werken in deze OWE aan het opzetten van een community event. Met het ontwerp en de organisatie van het event creëren studenten een sfeer van ontspanning, ontmoeting en vermaak waardoor bepaalde cultureel maatschappelijke doelen kunnen worden nagestreefd. Ook ontwerpen ze een creatieve performance, die er op gericht is een bijdrage te leveren aan een positieve binding tussen betrokkenen onderling en hun omgeving.  |
|   | Ein Agogisches Arrangement (Duitse Deeltijd)                                | In deze OWE zet de student een agogisch arrangement, een grootschalige activiteit op.  |
|   | Kunst- en Cultuurparticipatie   | Studenten schrijven een projectplan met ideeën voor het bevorderen van de cultuurparticipatie en aandacht voor de verbetering van kunstbemiddeling voor een bepaalde leeftijdsgroep.   |
| <b>Hoofdphase</b>   | Buurtbewoners aan Zet / De bal aan de burgers                               | In deze OWE stimuleren en ondersteunen de studenten verbeteringsinitiatieven in buurten.   |
|   | Individuele Participatie  | Studenten leggen contact met een klant via de eigen praktijk of uit het eigen netwerk. Zij zetten vervolgens de methode van trajectbegeleiding in en stellen een bemiddelingsplan op met een beschrijving van de aandachtspunten voor de begeleiding in de individuele (sociale) activering naar maatschappelijke participatie.  |
|   | Ondersteunen en verbinden van individuen, groepen en organisaties (voltijd) | Op niveau 3 in de voltijdopleiding wordt niet gesproken van OWE's, maar werken studenten aan vier beroepstaken in de praktijk. Tijdens een stage   |

|   |  |   |
|---|--|---|
|   |  | van 10 maanden (1344 praktijkuren) werken de studenten aan het verwerven van CMV-competenties door deze vier beroepstaken uit te voeren. Dit doen zij door producten te ontwikkelen en hun beroepsmatig handelen te verbeteren. Studenten reflecteren hier voortdurend op om op die manier hun professionele ontwikkeling vorm te geven.  |
| <b>Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en Beleidsontwikkeling</b>      |  |   |
| <b>Propedeuse</b>   | Functioneren in een Organisatie  | Voltijdstudenten lopen stage bij een beroepsrelevante organisatie. Het gaat hierbij vooral om een verkenning van de beroepspraktijk. Studenten bekijken de kwaliteit van dienstverlening van hun stage- of praktijkorganisatie en doen vervolgens suggesties ter verbetering. Dit alles nemen zij op in een kwaliteitsverslag.  |
| <b>Hoofdphase</b>   | Cultureel en Maatschappelijk Ondernemerschap en Kracht van Diversiteit | Studenten maken een plan voor een nieuw op te starten organisatie. Daarnaast krijgen de studenten de opdracht voor een bestaande organisatie beleidsaanbevelingen met implementatievoorstellen te schrijven op basis van een organisatieanalyse.  |
|   | Kwaliteitsverbetering en Beleidsontwikkeling (voltijd)                 | Op niveau 3 in de voltijdopleiding wordt niet gesproken van OWE's, maar werken studenten aan vier beroepstaken in de praktijk. Tijdens een stage van 10 maanden (1344 praktijkuren) werken de studenten aan het verwerven van CMV-competenties door deze vier beroepstaken uit te voeren. Dit doen zij door producten te ontwikkelen en hun beroepsmatig handelen te verbeteren. Studenten reflecteren hier voortdurend op om op die manier hun professionele ontwikkeling vorm te geven. |
| <b>Beroepstaak 4: Leiding en Begeleiding Geven</b>                      |  |   |
| <b>Hoofdphase</b>   | Leiding en Begeleiding geven   | Studenten voeren een coachingstraject uit, nemen deel aan intervisiebijeenkomsten en begeleiden intervisiebijeenkomsten.  |
|   | Leiding en Begeleiding geven (voltijd)                                 | Op niveau 3 in de voltijdopleiding wordt niet gesproken van OWE's, maar werken studenten aan vier beroepstaken in de praktijk. Tijdens een stage van 10 maanden (1344 praktijkuren) werken de studenten aan het verwerven van CMV-competenties door deze vier beroepstaken uit te voeren. Dit doen zij door producten te ontwikkelen en hun beroepsmatig handelen te verbeteren. Studenten reflecteren hier voortdurend op om op die manier hun professionele ontwikkeling vorm te geven. |
| <b>Beroepstaak 5: Onderzoek en Innovatie</b>                            |  |   |
| <b>Hoofdphase</b>   | Onderzoek & Innovatie  | Studenten voeren voor een opdrachtgever een praktijkonderzoek uit. Op basis daarvan leveren ze een innovatief ontwerp en implementatieplan en ze presenteren dit alles.   |
| <b>Leerlijn: Professionele Ontwikkeling / Studieloopbaanbegeleiding</b> |  |   |
| <b>Propedeuse</b>   | Professionele Ontwikkeling / Studieloopbaanbegeleiding                 | Studenten schrijven een Persoonlijk Ontwikkel Plan en oriënteren zich op het beroep, beroepswaarden en visieontwikkeling. Zij bereiden zich voor op de Integrale Toets, niveau 1.   |
| <b>Hoofdphase</b>   | Professionele Ontwikkeling / Studieloopbaanbegeleiding                 | Studenten schrijven een Persoonlijk Ontwikkel Plan en oriënteren zich op het beroep, beroepswaarden   |

|                            |                     |  |
|----------------------------|---------------------|--|
|                            |                     | en visieontwikkeling. Zij bereiden zich voor op de Integrale Toets, niveau 2.  |
| <b>Begeleide Reflectie</b> |                     |  |
| <b>Hoofdfase</b>           | Begeleide Reflectie | In begeleide reflectie blikken studenten op systematische wijze terug op het handelen in de praktijk (werk of stage). Dit handelen wordt vergeleken en waar nodig verbeterd. Daarbij krijgt zowel zelfreflectie, ethische reflectie als inhoudelijke reflectie de aandacht. Begeleide reflectie vindt plaats in een groep studenten in dezelfde leerfase onder begeleiding van een docent. |





### **Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris**

#### De heer drs. C.J.M. van Dongen, voorzitter

De heer Van Dongen is ingezet als panellid vanwege zijn auditdeskundigheid, zijn onderwijsdeskundigheid en zijn ervaring als voorzitter. Hij heeft in totaal ongeveer 10 audits meegemaakt, vooral voor sociale opleidingen, waarin zich ook zijn domeindeskundigheid bevindt. De heer Van Dongen beschikt over onderwijsdeskundigheid door zijn ervaring als onderwijzer en zijn ervaring als vormingswerker voor werkende jongeren. Vanaf 1991 tot 2007 is hij werkzaam geweest bij Avans Hogeschool, waarvan gedurende twee jaar als docent en verder als hoofd opleiding en directeur bij de Academie voor Sociale Studies en haar rechtsvoorgangers. De heer Van Dongen heeft domeindeskundigheid op het gebied van hogere sociale en agogische opleidingen en van hogere pedagogische opleidingen. Door zijn vele internationale studiereizen beschikt de heer Van Dongen tevens over internationale deskundigheid. Voor deze visitatie is de heer Van Dongen aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie en over de werkwijze van NQA. De heer Van Dongen heeft ervaring als voorzitter bij visitaties in het hoger onderwijs. Hij heeft in juni 2011 de interne training voor voorzitters gevolgd. In de training is hij geïnformeerd over de opzet van het nieuwe accreditatiestelsel en daarnaast zijn ervaringen tussen voorzitters onderling uitgewisseld.

#### *Opleiding:*

|      |   |
|------|---|
| 1966 | ULO-A diploma   |
| 1971 | Pedagogische Academie diploma   |
| 1977 | Acte Pedagogiek MO-A, studierichting Sociale Pedagogiek/Andragogiek, Katholieke Leergangen, Tilburg |
| 1981 | Acte Pedagogiek MO-B, studierichting Sociale Pedagogiek/Andragogiek, Katholieke Leergangen, Tilburg |
| 1991 | Doctoraal Pedagogische wetenschappen, studierichting Sociale Pedagogiek, VU, Amsterdam              |

#### *Werkervaring:*

|              |  |
|--------------|--|
| 1973 – 1975  | Onderwijzer basisschool St. Aloysius te Oisterwijk   |
| 1975 – 1976  | Vormingswerk Werkende Jongeren te Waalwijk   |
| 1976 – 1991  | Stichting Brabants Steunpunt Jeugdwelzijn (B.S.J., nu K2). Gedurende 7 jaar als consulent en 8 jaar als coördinator van het provinciaal Bureau Open Jeugd- en Jongerenwerk (B.O.J.J.) één van de organisaties binnen de federatieve stichting B.S.J.   |
| 1991 – heden | Avans Hogeschool:<br>- 1 jaar docent en daarna Hoofd opleiding CMV<br>- Mede-directeur AGM Academie voor Gedrag en Maatschappij tot februari 2004<br>- Mede-directeur AvSS Academie voor Sociale Studies (Breda en Den Bosch samen) tot april 2006<br>- Directeur ASH Academie voor Sociale Studies 's-Hertogenbosch tot oktober 2007<br>- Senior Beleidsadviseur Avansbreed |

#### *Studiereizen:*

- Frankrijk, Nancy over Multiculturaliteit
- USA, Washington, Rochester, Wisconsin, Chicago en Austin, studiereis langs universiteiten mbt Total Quality Management; met terugkoppelingsweekend in Zürich
- Griekenland, Athene, Europese Onderwijs Conferentie over thema Jeugd
- Litouwen, Vilnius, op universiteit aldaar uitwisseling mbt sociaal cultureel werk

- Marokko, Casablanca, Rabat, Fez, studiereis met Marokkaanse studenten van Avans Hogeschool, incl. bezoek aan universiteit Al Akhawayn
- USA, Atlanta, Educause Conferentie
- Aarhus(Den), 13-15 april 2011, EUA Annual Conference: Investing today in talent for tomorrow
- Stockholm (Zwed),26-28 mei 2011, Academia Europaea and Wenner-Gren foundations, Symposium: The role of trust in higher education: Ethical and quality standards in research and teaching

*Overig:*

Voorzitter Medezeggenschapsraad en Schoolbestuur (basisschool)

Voorzitter Brede Welzijnsstichting in Drunen

Voorzitter Landelijke Commissie Vakantieverblijven Jantje Beton

Dagvoorzitter diverse studiedagen/symposia

Mevrouw Dr. S.J. Trienekens

Mevrouw Trienekens is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van culturele en maatschappelijke vorming. Na haar promotie in de cultuursociologie aan de Universiteit van Tilburg op het proefschrift: Urban Paradoxes: lived citizenship and the location of diversity in the arts in 2004 was zij van 2007 tot 2011 Lector Burgerschap en Culturele Dynamiek aan de Hogeschool van Amsterdam. Momenteel verricht zij haar onderzoek (naar burgerschap, diversiteit en de kunsten) in opdracht van culturele organisaties, gemeenten en woningcorporaties vanuit haar onderzoeksbureau Urban Paradoxes. Voor deze visitatie heeft mevrouw Trienekens onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

*Opleiding:*

1999 – 2004 Universiteit van Tilburg, Departement der Sociale Wetenschappen. Promotie

1992 – 1997 Universiteit van Amsterdam, Sociale Geografie. MA in politieke geografie

*Werkervaring:*

2004 – heden Urban Paradoxes, eigen onderzoeksbureau, sinds medio 2011 fulltime

2007 – 2011 Domein Maatschappij en Recht, Hogeschool van Amsterdam.

Lector “Burgerschap en Culturele Dynamiek”.

2004 – 2007 Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam.

Wetenschappelijk docent Master Media en Journalistiek.

2003 – 2004 Media and Communications, Goldsmiths College, University of London.

Visiting lecturer Media, Race and Nation.

1999 - 2004 Universiteit van Tilburg, Departement der Sociale Wetenschappen. Promovenda.

1997 - 1999 Regioplan Onderzoek, Advies en Informatie, Amsterdam.

Onderzoeker bij sociaaleconomisch beleidsonderzoeksbureau.

*Overig:*

2011 – heden PAR (Programma Advies Raad) Erfgoedarena. Adviesraadlid.

2009 – 2010 Commissie Subsidieregeling Innovatie Cultuuruitingen, Ministerie van OC&W.

Commissielid.

2009 Kunst en Cultuur voor je Wijk-Festival. Movisie. Prijsuitreiking 24 november 2009.

Jurylid.

2006 – 2009 Stichting Vorming Multicultureel Kader, Promotiekamer (Ruben Gowricharn,

- Universiteit van Tilburg). Referent.
- 2008 Erfgoed Nederland. Lid adviesraad voor beleidsvisie op diversiteit.
- 2006 – 2008 Stedelijk Museum, Amsterdams Historisch museum en het Verzetsmuseum. Lid klankbordgroep 'Stad en Taal', project gericht op NT2' ers.
- 2006 – 2008 Dienst Kunst en Cultuur, Gemeente Rotterdam. Lid klankbordgroep Evaluatie-onderzoek Actieplan Cultuurbereik.
- 2006 – 2007 Universiteit Leiden en Universiteit van Antwerpen. Lid Postcolonial Platform.
- 2006 – heden Community Arts Lab, Vrede van Utrecht. Sinds 2011 ook voor CAL-XL. Adviesfunctie: o.a. reflectie op conferenties, bijdrage website, advies over onderzoek.
- 2006 – 2007 Vlaams Theater Instituut & Kunst en Democratie, Brussel. Lid klankbordgroep Tracks – onderzoek/publicatie diversiteit in Vlaamse kunstsector.
- 2005 – 2009 Stichting De Theaterstraat, Rotterdam. Bestuurslid (secretaris).
- 2005 – 2007 Lectoraat Popkunst van Merlijn Twaalfhoven, Hogeschool voor de Kunsten, ArtEZ. Lid Kenniskring.
- 2005 – 2007 Vlaams Theater Instituut, Brussel. Lid klankbordgroep 'Culturele Diversiteit'.
- 2005 + 2006 Europese Commissie, Brussel. Expert voor NEST (New and Emerging Science and Technology) Pathfinder-initiatief. "Cultural Dynamics", onderdeel van het EU 6th Framework Programme.

*Publicaties:*

**Boeken en artikelen:**

**2012 (te verschijnen)**

- 'Geleefd burgerschap. Alternatieve visies op burgerschap' (werktitel). Amsterdam: SWP. Met Ruben Gowricharn & Dirk Willem Postma (red).
- 'Who wants to feel White?' Race, Dutch Culture and Contested Identities, in: Angela P. Harris (ed.) *Race and Equality Law*. Farnham: Ashgate Publishing Group. (reprint). Met Philomena Essed.
- 'Strategies and aesthetics: Responses to exclusionary practices in the public art sector'. In: Philomena Essed & Isabel Hoving (eds). *Dutch Racism. Historical, Global, Local perspectives*. Thamyris Publishers. Met Eltje Bos.

**2011**

- Culturele interventies in krachtwijken. Amsterdam: SWP. Met Willemien Dorresteyn en Dirk Willem Postma.

**2010**

- 'Verbinden door te ontwrichten', pp. 22-29 in: Boekman 82, Community Art. Met Dirk Willem Postma.

**2009**

- 'Veldwerk en terrorisme', pp. 220-224 in: Rik Pinxten, *Mensen. Een inleiding in de Culturele Antropologie*. Leuven: LannooCampus.
- 'Stad en Taal: de relatie tussen kennis en thuis voelen' pp. 30-50 in: *Cultuur + Educatie 25*. Utrecht: Cultuurnetwerk. Met Niels Vlasman.
- 'Kunnen leven met onoplosbare verschillen. Cultuurparticipatie als procesgenerator' pp. 40-52 in: Marjolein Bultynck (red.) *360° Participatie*. Brussel: DEMOS vzw.
- Kunst in het hart van de samenleving: over burgerschap en culturele dynamiek. Openbare les. Amsterdam: HVA

**2008**

- Culturele interventies in de wijk. In: *Rooilijn* jg.41(nr.3) 2008, pp.212-217.
- 'Who wants to feel White?' Race, Dutch Culture and Contested Identities. In: *Journal of Ethnic and Racial Studies*, Vol.31(1), January 2008, pp. 52-72. Met Philomena Essed.

## 2006

- Kunst en sociaal engagement: een analyse van de relatie tussen kunst, de wijk en de gemeenschap. Cultuur + Educatie 17. Utrecht: Cultuurnetwerk.
- Making sense of diverse collectivities in contemporary cities: (Re)considering cultural identities, citizenship and role of the arts. In: A Prior Magazine, no.13, pp.133-143.
- The struggle over cultural diversity in the arts. In: Vendela Heurgren & Mikael Morberg (eds.) Arts and Diversity. Policies, Research and Practice. Botkyrka: Mångkulturellt Centrum. pp.21-33.
- Burgerschap: Conflict, kunst en dramaturgie. In: Underground Theory, 2006, pp. 41-51.

## Onderzoeksrapporten:

### 2011

- Wrikken aan beeldvorming. Uitgave: Kosmopolis Rotterdam/CAL XL.
- Een muzikaal web over Rotterdam: sociale en muzikeducatieve effecten van Music Matters. Uitgave: Stichting Music Matters Rotterdam. Met Nelly van der Geest & Letty Ranshuysen.
- KOLENKIT – CASCOLAND. Onderzoek naar de sociale dynamiek van het Kolenkitproject van kunstenaarscollectief Cascoland. Tussentijdse rapportage, maart 2011. Amsterdam: HvA Maatschappij en Recht.
- Noord Verandert, kijk maar! Verslag impactonderzoek Noord Verandert. December 2010. I.o.v. Stichting DOEN. Amsterdam: HvA Maatschappij en Recht.

### 2009

- Cultural interventions and multi-disciplinary teams to enhance 'feeling at home' in Krachtwijken. November 2009. Amsterdam: HvA Maatschappij en Recht.
- Analyse kunstpraktijk van Amsterdamse Woningcorporaties. November 2009. Amsterdam: HvA Maatschappij en Recht.
- De zingende stad. I.o.v. Yo! Opera. Uitgave: Hogeschool van Amsterdam, Domein Maatschappij & Recht.

### 2008

- 'Meebewegen': over methodiek, diversiteit en het democratiserend vermogen van community art. Rotterdam: Kosmopolis.
- Codes en ambities. Over hiphopcultuur en de bezoekers van de SKVR-jongerenactiviteiten. Rotterdam: SKVR.

### 2007

- Wijkkracht: het versterken van substedelijke netwerken en burgerschapsdynamiek door het kunstproject Eten is Weten in Delfshaven. pp. 61-69 in: Theaterstraat (ed.) Eten is Weten: verhalen rond de kookpotten van Delfshaven. Rotterdam, juni 2007.
- 180° Spin-off van diversiteitprojecten in de cultuursector. Rotterdam: Netwerk CS.

### De heer J. Rovers

De heer Rovers is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van culturele en maatschappelijke vorming. Hij is werkzaam als directeur-bestuurder van Radius, organisatie voor welzijn Land van Cuijk. Tot voor kort heeft hij als zelfstandig ondernemer in de not for profit sector gewerkt. Zijn ervaring strekt zich uit over ruim 30 jaar binnen de sectoren welzijn, zorg, wonen en cultuur. Hij heeft gewerkt in de uitvoering, bijvoorbeeld als verpleegkundige en maatschappelijk werker. Vanaf 1995 heeft hij als directeur, manager, projectleider en procesbegeleider gewerkt. Voor deze visitatie heeft de heer Rovers onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

### *Opleiding:*

- 1997 Wijkbeheer, HR&O (Hogeschool voor Rotterdam en Omstreken), Rotterdam
- 1997 Kwaliteitskring managers, BSJ (Brabants Steunpunt Jeugdwelzijn), 's-Hertogenbosch
- 1993 Loopbaanontwikkeling, Van Straaten ASV BV, Nieuwegein
- 1991 – 1994 Scholingscursussen voor ondernemingsraad, G. Grote, Training en Opleiding, Apeldoorn
- 1991 Hoger Management voor Non-Profit Organisaties (diploma)  
Instituut voor Sociale Wetenschappen (ISW) te Leiden  
Het studieprogramma bestond uit:
- o Human Resource Management
  - o Financieel Economisch Management
  - o Marketing en Ondernemen
  - o Organisatie- en Bedrijfskunde
- 1988 Systeembenadering, Interactieakademie, Antwerpen (B)
- 1984 HBO Maatschappelijk Werk, Sociale Academie, 's-Hertogenbosch (diploma).
- 1980 Verpleegkundige-Z (zorg voor verstandelijk gehandicapten)  
Binckhorst, Rosmalen (diploma)

### *Werkervaring:*

- 2010 – heden Directeur-bestuurder Radius, organisatie voor welzijn Land van Cuijk
- 2009 Opdracht Stichting Zet als Zakelijk leider a.i. voor Sociaal Cultureel Centrum de Muzenval te Eersel
- 2008 – 2009 Opdracht Stichting Zet voor Gemeente Boxtel: Visie- en beleidsontwikkeling, voorbereiding notitie buurthuizen/gemeenschapshuizen  
Opdracht Drijver en Partners als projectleider Gemeente 's-Hertogenbosch: voorbereiding invoering Wet tijdelijk huisverbod (bij huiselijk geweld) voor regio Brabant-Noord. Samenwerking en afstemming met 21 gemeenten, politie, Openbaar Ministerie en hulpverleningsorganisaties.
- 2008 Partner bij Drijver en Partners te Rotterdam  
Opdracht Gemeente 's-Hertogenbosch: ondersteuning organisaties voor GGZ, verslavingszorg en GGD bij integrale werkwijze preventieprojecten regio Brabant-Noord.
- 2007 – 2008 Opdracht Stichting Zet: Gemeente 's-Hertogenbosch opzet breed Wmo-loket (wonen, welzijn, zorg, financiën) in Stadskantoor
- 2006 – 2007 Directeur a.i. w2 poppodium en w2 popcollectief, 's-Hertogenbosch
- 2006 Interim-manager Ambulante Woonbegeleiding, NEOS Eindhoven.
- 2006 Als zelfstandige: projectmanagement en interim-management op het snijvlak van wonen, welzijn, zorg en cultuur:
- 2004 – 2006 Projectmanager SMVO (Stichting Maatschappelijk en Vrouwenopvang), 's-Hertogenbosch
- 1997 – 2004 Directeur Stedelijk Jongerenwerk Attak, Tilburg
- 1996 – 1997 Teamhoofd Stichting Diagonaal (stichting voor sociaal cultureel werk, voortgekomen uit fusie tussen SOM en Ojcross), Oss. 3
- 1995 – 1996 Directeur Stichting Ojcross (Open Jongerencentrum), Oss
- 1985 – 1995 Stichting Regionale Instelling voor Maatschappelijk Werk (R.I.M.W.) in Maasland, Oss
- 1982 – 1983 Sociaal Pedagogische Dienst, Veghel - Maatschappelijk werk (stage)
- 1976 – 1982 Binckhorst, Rosmalen - Verpleegkundige-Z
- 1975 – 1976 Grootziekgasthuis, 's-Hertogenbosch - Verpleegkundige-A (in opleiding)

*Overig:*

- Bestuurslid van Poppodium w2 te 's-Hertogenbosch.
- Plaatselijk politiek en cultureel actief.
- Bestuurslid Stichting Vrienden van Warm Onthaal (i.o.). Ondersteunend aan werkgelegenheidsproject / sociale activering.
- Lid van de Doe-Geld jury (2002 – 2008) ten behoeve van projecten die door en voor jongeren worden ontwikkeld en uitgevoerd. De jury is benoemd door het College van B&W te 's-Hertogenbosch.
- Voorzitter van de Stichting Tilburg-Tuzla (2002 – 2010). Deze stichting bevordert praktische samenwerking tussen de steden Tilburg en Tuzla (Bosnië) op het terrein van onderwijs, werkgelegenheid en jongerencultuur. Samenwerking met partners in Bosnië, Italië en Nederland.
- Secretaris van het bestuur van de Stichting Exodus, opvang voor ex-gedetineerden, te 's-Hertogenbosch 2007 – 2010).

*De heer A.H. Wesdijk*

De heer Wesdijk is ingezet als studentlid. Hij volgt de opleiding hbo-bachelor CMV bij Hogeschool Utrecht, waar hij lid is van de opleidingscommissie (voorzitter geweest tot september 2011), OC Ambassadeur Faculteit Maatschappij & Recht (coach voor OC's), voorzitter Vereniging MUST (medezeggenschapsvereniging HU-studenten met momenteel 10 van 10 zetels in CMR). De heer Wesdijk is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Wesdijk aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

*Opleiding:*

2009 – 2012 hbo bachelor CMV (Social Management) – Hogeschool Utrecht

*Werkervaring:*

2006 – 2010 Projectmanager / Consulent Stichting Stade (welzijnsorganisatie)  
2010 – 2011 Projectmanager Nationaal Ouderenfonds  
2011 – 2012 Studentlid Interne Audit Institute for Business Economics (HU)  
2011 – 2012 Voorzitter Vereniging MUST, medezeggenschapsvereniging HU  
2010 – 2012 De Participatiemanager, eenmanszaak inburgering, dagvoorzitterschap e.d.

*De heer drs. J.G. Betkó*

De heer Betkó is ingezet als NQA-auditor. In zijn functie als bestuurslid van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) heeft hij ervaring opgedaan met verschillende aspecten van het hoger onderwijs, zoals bekostiging, accreditatie, medezeggenschap en excellentie. Hij is in die hoedanigheid betrokken geweest bij de totstandkoming van het nieuwe accreditatiestelsel. In de beoordelingscommissies "Studiekeuzegesprekken – wat werkt?" heeft hij tweemaal een subsidie van OCW helpen verdelen onder hogescholen en universiteiten die willen experimenteren met studiekeuzegesprekken. Hij is ingewerkt in de werkwijze van NQA en heeft ervaring met meerdere visitaties. In 2010 heeft hij deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

*Opleiding*

1999 - 2007    Geschiedenis, Radboud Universiteit

*Werkervaring*

2007 - 2009    Landelijke Studenten Vakbond: bestuurslid

2008 - 2009    Lid beoordelingscommissie “studiekeuzegesprekken – wat werkt?” (deel I en II, onder begeleiding van SURF)

2009-heden    Netherlands Quality Agency: auditor





## Bijlage 4: Bezoekprogramma

| <b>Programma bezoekdag 1 visitatiepanel CMV 24 april 2012</b> |  |            |
|---|--|------------|
| Tijdstip  | Programmaonderdeel   | Deelnemers |
| 12.30 – 13.30   | Lunch en kennismaking  | Panel      |
| 13.30 – 14.00   | Rondleiding  | Panel      |
| 13.30 – 18.30   | Materiaalbestudering:<br>- Studiemateriaal<br>- Studentmateriaal<br>- Alle door NQA geselecteerde scripties<br><br>Open spreekuur tussen 16.30-17.30 | Panel      |

| <b>Programma bezoekdag 2 visitatiepanel CMV 25 april 2012</b> |  |  |
|---|--|--|
| Tijdstip  | Programmaonderdeel   | Deelnemers (maximaal 6 à 8)  |
| 08.00   | Ontvangst  |  |
| 08.30 – 09.15 uur   | Blok Inhoud I: afstuderen<br>Drs. Huub Gulikers<br>Arend Slot<br>Drs. Renate Sluijs<br>Drs. Petra Verhagen<br>Rijks de Jong<br>(praktijkbegeleider Bart de Klein)<br>Alexandra Heinz<br>(praktijkbegeleider Sabine Parker-Bolz)        | Docenten + externe begeleiders/beoordelaars (werkveldvertegenwoordigers) van de 4 door de opleiding geselecteerde afstudeerproducten     |
| 09.30 – 10.15 uur   | Blok Inhoud II: afstudeerfase<br>Bart de Klein<br>Kees Meulendijks<br>Sabine (Parker-)Bolz<br>Mieke van Ooijen, Suzanne Driessen, Lena Berk, Konrad Schädel, Manon Schippers, Hannes Schwarzmann,<br><br>Reserve; Adriënne Versteegen, | Studenten afstudeerfase en alumni (afgestudeerd max. 2 jaar), zo mogelijk van de vier door de opleiding geselecteerde afstudeerproducten |
| 10.15 – 10.30   | pauze  |  |
| 10.30 – 11.15 uur   | Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase;<br>Berend Koning, Stas Uittenbogaard, Angéla Bruins, Lynn van Hoften, Bouke Leenders, Diego Simons, Kimberly Pastoors<br>Bjorn Imohl, Anni Istel<br>Reserve; Tobias Schiefer                 | Studenten propedeuse en hoofdfase  |
| 11.30 – 12.15 uur   | Gesprek met docenten<br>Vertegenwoordiging<br>Karijn Breuning, Drs. Hay van der Sterren, Drs. Rachel Moolenaar, Alja van der Lek,  | docententeam: spreiding naar studiejaren, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding, lectoraat)                                     |

|                      |   |  |
|----------------------|---|--|
|                      | Drs. Renate van der Sluijs, Drs. Petra Verhagen, Paul Vogels, Drs. Barbara Eckstein   |  |
| 12.15 – 13.15 uur    | Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal<br>Lunch  | Panel  |
| 13.15 – 14.00 uur    | 1e gesprek met opleidingsmanagement<br>Drs. Ans Gielen, Drs. Kathelijne van Kammen( directie Instituut Sociale Studies), Marieke van Baars (onderwijsmanager CMV)                             | Opleidingsmanagement   |
| 14.00- 14.15 Pauze   |   |  |
| 14.15 – 15.00 uur    | Blok Borging<br>Pieter van Leeuwen, Drs. Gerrie Vaarwerk, Drs. Marion van der Wijdeven, Corin Smaal, Gerdi van den Elzen, Alja van der Lek, Marieke Roskam en Marjolein Siebelink (Studenten) | Examencie, toetscie, opleidingscie, curriculumcie, et cetera   |
| 15.00 – 15. 15 Pauze |   |  |
| 15.15 – 15.45 uur    | Extra gesprekken<br>Joop Mols (adviseur bij Edu-art), Daphne Mol (Nederlands Watermuseum),<br><br>Dr. Erik Janssen  | Leden van de Werkveldadviescommissie<br><br>Associate lector van “Lokale Dienstverlening vanuit Klantperspectief”. |
| 15.45 – 16.45 uur    | Beoordelingsoverleg Panel   | Panel  |
| 16.45 – 17.30 uur    | 2e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding<br>Drs. Ans Gielen, Drs. Kathelijne van Kammen, Marieke van Baars, Alja van der Lek, Gerdi van den Elzen, Pieter van Leeuwen.            | Opleidingsmanagement, aangevuld met enkele ‘kerndocenten’  |

## Bijlage 5: Bestudeerde documenten

| Naam document   | Digitaal   |                              | Hard Copy                           |                                     |
|---|------------|------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|
|   | NQA portal | Digitaal Opleidingsportfolio | Op-gestuurd met Kritische Reflectie | Ter inzage tijdens visitatie-bezoek |
| Alert en Ondernemend - Landelijk Opleidingsprofiel CMV  | X          | X                            | X                                   | X                                   |
| Alumnionderzoek / Werkveldonderzoek 2012  |            | X                            |                                     | X                                   |
| Analyse van NSE   |            | X                            |                                     | X                                   |
| Analyse van rendement   |            | X                            |                                     | X                                   |
| De internationale wortels van CMV   |            |                              |                                     | X                                   |
| Eindrapportage BOK-project, juni 2009   |            |                              |                                     | X                                   |
| Handreiking individuele toetsing, mei 2011  |            |                              |                                     | X                                   |
| Integrale Eindtoets Niveau 3 CMV 2012 - 2013 en tussenvorm Integrale Eindtoets Niveau 3 CMV 2011-2012, februari 2012  |            |                              |                                     | X                                   |
| Inzet docenten OWE's studiejaar 2011-2012   | X          | X                            |                                     |                                     |
| Jaarboekjes (projecten Onderzoek & Innovatie)   |            |                              |                                     | X                                   |
| Jaarplan Examencommissie ISS studiejaar 2011-2012   | X          | X                            |                                     |                                     |
| Kritische reflectie   | X          | X                            | X                                   | X                                   |
| Kwalificaties Personeel –maart 2012   | X          | X                            |                                     | X                                   |
| Kwaliteitszorgjaarverslag 2010 en 2011  |            | X                            |                                     | X                                   |
| Kwaliteitszorgplan ISS en CMV 2011-2014   |            | X                            |                                     | X                                   |
| Literatuurlijst studiejaar 2011-2012  | X          | X                            |                                     |                                     |
| Meerwaarde en arbeidsmarktrelevantie creatief profiel opleiding CMV van HAN – rapport van Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt   |            |                              |                                     | X                                   |
| Naam document   | Digitaal   |                              | Hard Copy                           |                                     |
|   | NQA portal | Digitaal Opleidingsportfolio | Op-gestuurd met Kritische Reflectie | Ter inzage tijdens visitatie-bezoek |
| Notitie Internationalisering ISS 2010 – 2014, november 2010   |            |                              |                                     | X                                   |
| Opleidingsprofiel CMV-HAN Meedoen kun je leren 2012 - 2015  | X          | X                            | X                                   | X                                   |
| Opleidingsstatuut ISS – studiejaar 2011-2012  | X          | X                            | X                                   | X                                   |
| Overzicht van de contacten met het werkveld   | X          | X                            |                                     |                                     |
| Overzichtslijst van afgestudeerden  | X          | X                            | X                                   |                                     |
| Personeels- en formatieplan CMV 2011-2012   |            | X                            |                                     | X                                   |
| Programma's en verslagen praktijkbegeleidersdagen – 2009 en 2011  |            |                              |                                     | X                                   |
| Selectie uit het studiemateriaal:<br><ul style="list-style-type: none"> <li>- OWE Een educatief programma</li> <li>- OWE Functioneren in een organisatie</li> <li>- OWE Event met KSA in de praktijk</li> <li>- OWE Buurtbewoners aan zet</li> <li>- OWE Leiding en begeleiding geven</li> <li>- Praktijk niveau 3 (voltijd)</li> <li>- OWE Onderzoek en Innovatie</li> <li>- OWE Ein Bildungsprogramm</li> </ul> |            |                              |                                     | X                                   |

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| - OWE Bewohner am Ball  |   |   |   |   |
| - OWE Die Kraft der Diversität  |   |   |   |   |
| Subsidieaanvraag Projectplan internationalisering van het curriculum    |   |   |   | X |
| Strategisch personeelsbeleid ISS 2007-2012                              |   | X |   | X |
| Studiegidsen CMV – studiejaar 2011 - 2012                               | X | X | X | X |
| Studiehandleidingen PO/SLB  |   |   |   | X |
| Studiehandleidingen van de OWE's waarin stage centraal staat (voltijd): | X | X |   |   |
| - OWE Functioneren in een organisatie                                   |   |   |   |   |
| - OWE Event met KSA in de praktijk                                      |   |   |   |   |
| - OWE Activiteiten met KSA in de praktijk                               |   |   |   |   |
| - Handleiding praktijk niveau 3   |   |   |   |   |
| Afstudeerhandleidingen voltijd  |   |   |   |   |
| - Handleiding praktijk niveau 3   |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Onderzoek en Innovatie                          |   |   |   |   |
| Afstudeerhandleidingen duaal / Duitse deeltijd:                         |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Een evenement                                   |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Individuele Participatie                        |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Kracht van Diversiteit                          |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Leiding en Begeleiding geven                    |   |   |   |   |
| - Studiehandleiding OWE Onderzoek en Innovatie                          |   |   |   |   |
| Taakomschrijving curriculumcommissie CMV                                |   |   |   | X |
| Toelichting niveau 3 afstudeerwerk                                      | X | X |   |   |
| Toetsbeleid opleiding CMV   | X | X |   | X |
| Trendrapport Kwaliteitszorg   |   |   |   | X |

| Naam document  | Digitaal   |                               | Hard Copy                           |                                     |
|--|------------|-------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|
|  | NQA portal | Digitaal Opleidings-portfolio | Op-gestuurd met Kritische Reflectie | Ter inzage tijdens visitatie-bezoek |
| Vele takken, één stam. Kader voor de hogere sociaal-agogische opleidingen.   |            |                               |                                     | X                                   |
| Verslagen Praktijkbegeleiders en Verslagen Externe deskundigen, 2009 – 2011  |            |                               |                                     | X                                   |
| Verslagen van relevante commissies:<br><br>Ordner A<br>- Organogram CMV<br>- Verslagen Managementteam CMV of teamoverleg: Algemeen Beraad<br>- Verslagen van Heidagen / studiedagen: Evaluatie inspiratiedag en verslag studiedag interbeoordelaarsbetrouwbaarheid<br>- Nieuwsbrieven CMV<br>- Jaarplanning CMV<br><br>Ordner B<br>- Rapport Interne Audit CMV<br>- Verbeterplan interne audit en projectplannen<br><br>Ordner C<br>- Verslagen overleg onderwijsmanager CMV, curriculumcommissie, examenadviescommissie en opleidingscommissie<br>- Toetwerkgroep: projectplannen, tussenrapportages, agenda's en verslagen<br><br>Ordner D<br>- Verslagen en agenda's van de adviesraad<br><br>Ordner E<br>- Kwaliteitszorgplan CMV en jaarplanningen activiteiten<br>- Hearings<br><br>Ordner F<br>- Rapportage MTO CMV<br><br>Ordner G<br>- Rapportage NSE CMV |            |                               |                                     | X                                   |
| Wieden en Poten, 2009  |            |                               |                                     | X                                   |



## Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

**Voltijd:**

### **Studentnummer 426318**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| Onderdeel   | Eindcijfer |
|---|------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 8          |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7          |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 8          |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8          |

Cijfers Minor:

| Naam: BHR-MADV - Analyse, diagnose en verandering van organisaties |        |
|--|--------|
| Onderdeel  | Cijfer |
| Analyse, Diagnose en Ontwerp                                       | 8      |
| Algemene Professionele Vaardigheden                                | 8      |
| Management Game  | 7      |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| Onderdeel               | Cijfer |
|-------------------------|--------|
| Eindrapport/Eindgesprek | 7.8    |
| Metahandelen/Assessment | 8      |
| Presentatie             | 7.9    |

### **Studentnummer 438557**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| Onderdeel   | Eindcijfer |
|---|------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7          |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7          |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7          |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8          |

Cijfers Minor:

| Naam: PABO-M-KCN - Kunst en Cultuur (Nijmegen) |        |
|--|--------|
| Onderdeel                                      | Cijfer |
| De Culturele reis                              | 8      |
| Cultuur inZicht                                | 8      |
| Kunst en Cultuureducatie                       | 8      |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| Onderdeel                                 | Cijfer |
|---|--------|
| Eindgesprek, eindrapport, integrale toets | 6      |
| Metahandelen (verslag)                    | 6      |
| Presentatie                               | 6      |

### **Studentnummer 75918**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 8                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 8                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8                 |

Cijfers Minor:

| Naam: PABO-M-KCN - Kunst en Cultuur (Nijmegen) |               |
|--|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                               | <b>Cijfer</b> |
| De Culturele reis                              | 7             |
| Cultuur inZicht                                | 7             |
| Kunst en Cultuureducatie                       | 7             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                          | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindgesprek, eindrapport, integrale toets | 7.0           |
| Metahandelen (verslag)                    | 7             |
| Presentatie                               | 6.5           |

### **Studentnummer 414653**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 7                 |

Cijfers Minor:

| Naam: CVO-MOS - Ondernemerschap                   |               |
|---|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                                  | <b>Cijfer</b> |
| Module Personeelsbeleid en Module Student Company | 7             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/Eindgesprek | 5.5           |
| Metahandelen/Assessment | 7.0           |
| Presentatie             | 6.5           |



### **Studentnummer 418123**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 7                 |

Cijfers Minor:

| Naam: M_ISS14 - Theater en management  |               |
|--|---------------|
| <b>Onderdeel</b>   | <b>Cijfer</b> |
| Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van grootschalige activiteiten, representeren van de organisatie | 7             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/Eindgesprek | 7.0           |
| Metahandelen/Assessment | 7.0           |
| Presentatie             | 7.7           |

### **Studentnummer 437047**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 9                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 9                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 8                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 9                 |

Cijfers Minor:

| Naam: PABO-M-KCN - Kunst en Cultuur (Nijmegen) |               |
|--|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                               | <b>Cijfer</b> |
| De Culturele reis                              | 8             |
| Cultuur inZicht                                | 8             |
| Kunst en Cultuureducatie                       | 8             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                          | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindgesprek, eindrapport, integrale toets | 8             |
| Metahandelen (verslag)                    | 8.5           |
| Presentatie                               | 7             |

### **Studentnummer 417719**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 7                 |

Cijfers Minor:

| Naam: M_iss10 - Creativiteitsontwikkeling |               |
|---|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                          | <b>Cijfer</b> |
| Creativiteitsontwikkeling                 | 7             |

**Onderzoek en Innovatie:**

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/eindgesprek | 6.3           |
| Metahandelen/assessment | 6.5           |
| Presentatie             | 7             |

### **Studentnummer 427633**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 8                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 6                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8                 |

Cijfers Minor:

| Naam: PABO-M-KCN - Kunst en Cultuur |               |
|-------------------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                    | <b>Cijfer</b> |
| De culturele reis                   | 6             |
| Cultuur inZicht                     | 6             |
| Kunst- en cultuureducatie           | 6             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/eindgesprek | 5.5           |
| Metahandelen/assessment | 6             |
| Presentatie             | 6.5           |

### **Studentnummer 409335**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 8                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 8                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 8                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8                 |

Cijfers Minor:

| Naam: SO-M - Vrije minor |               |
|--------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>         | <b>Cijfer</b> |
| Vrije minor              | VR            |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                        | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindrapport/eindverslag/integrale toets | 8             |
| Metahandelen(verslag)                   | 7.5           |
| Presentatie                             | 8             |

### **Studentnummer 437424**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 8                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 9                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 8                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8                 |

Cijfers Minor:

| Naam: M_ISS16 - Verslavingskunde     |               |
|--------------------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                     | <b>Cijfer</b> |
| Training professionalisering         | 9             |
| Dubbeldiagnose                       | 9             |
| Training motiverende gespreksvoering | 8             |
| Verslavingskunde                     | 9             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/eindgesprek | 8.5           |
| Metahandelen/assessment | 9             |
| Presentatie             | 8.2           |

### **Studentnummer 991137**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 7                 |

Cijfers Minor:

| Naam: MTM - Theater- en muziekmanagement |               |
|--|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                         | <b>Cijfer</b> |
| Theater- en muziekmanagement             | 6             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/Eindgesprek | 5.5           |
| Metahandelen/Assessment | 6             |
| Presentatie             | 7             |

### **Studentnummer 419410**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 6                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 6                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 6                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 7                 |

Cijfers Minor:

| Naam: MENB - Minor Entrepreneurship |               |
|-------------------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                    | <b>Cijfer</b> |
| Entrepreneurship                    | 8             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>           | <b>Cijfer</b> |
|----------------------------|---------------|
| Assessment/eindgesprek     | 6.5           |
| Beroepsproduct/eindrapport | 7.5           |
| Presentaties               | 7             |

### **Studentnummer 444024**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 7                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 7                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 6                 |

Cijfers Minor:

| Naam: MLA-SPB - Latin American Business studies |               |
|---|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                                | <b>Cijfer</b> |
| Cultuur   | 8             |
| Marketing & sales                               | 6             |
| Project   | 7             |
| Taalvaardigheid Spaans beginners                | 7             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                          | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindgesprek, eindrapport, integrale toets | 6.3           |
| Metahandelen (verslag)                    | 6             |
| Presentatie                               | 6             |

### **Studentnummer 441027**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 8                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 8                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 7                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 8                 |

Cijfers Minor:

| Naam: MTM – Theater- en muziekmanagement |               |
|--|---------------|
| <b>Onderdeel</b>                         | <b>Cijfer</b> |
| Theater- en muziekmanagement             | 8             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                          | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindgesprek, eindrapport, integrale toets | 7             |
| Metahandelen(verslag)                     | 7             |
| Presentatie                               | 8.3           |

## **Studentnummer 984360**

Cijfers praktijk niveau 3 (stage):

| <b>Onderdeel</b>  | <b>Eindcijfer</b> |
|---|-------------------|
| Beroepstaak 1: Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van activiteiten           | 9                 |
| Beroepstaak 2: Ondersteunen van en bemiddelen tussen personen en organisaties | 9                 |
| Beroepstaak 3: Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling                   | 9                 |
| Beroepstaak 4: Leiding en (werk)begeleiding geven                             | 9                 |

Cijfers Minor:

| Naam: M_ISS vrij - Vrije minor |               |
|--------------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>               | <b>Cijfer</b> |
| Vrije minor                    | 8             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>        | <b>Cijfer</b> |
|-------------------------|---------------|
| Eindrapport/eindgesprek | 8             |
| Metahandelen/assessment | 7             |
| Presentatie             | 7.9           |

## Duitse deeltijd:

### Studentnummer 481345

Cijfers beroepstaken / onderwijseenheden op niveau 3:

|  |                        |
|--|------------------------|
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 2. Entwerfen, Organiseren und Durchführen von großräumigen Aktivitäten<br><b>Onderwijseenheid:</b> Ein Event           | <b>Eindcijfer</b><br>8 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 4. Vermittlung zwischen Einzelnen und Organisationen<br><b>Onderwijseenheid:</b> Individuelle Partizipation            | <b>Eindcijfer</b><br>7 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 5. Qualitätsverbesserung und Planungsentwicklung<br><b>Onderwijseenheid:</b> Kraft der Vielfalt / Kraft von Diversität | <b>Eindcijfer</b><br>8 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 6. Führung und (Arbeits-) Begleitung bieten<br><b>Onderwijseenheid:</b> Führen und Wachsen lassen                      | <b>Eindcijfer</b><br>8 |

Cijfers Minor:

|                                |               |
|--------------------------------|---------------|
| Naam: M_ISS vrij - Vrije minor |               |
| <b>Onderdeel</b>               | <b>Cijfer</b> |
| Vrije minor                    | VR            |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

|   |               |
|---|---------------|
| <b>Onderdeel</b>  | <b>Cijfer</b> |
| Berufsprodukt: Schlusdokument und Abschließendes Gespräch | 8             |
| Meta-Handeln: Bericht                                     | 7.5           |
| Handeln: Präsentation                                     | 9             |

## Duaal:

### Studentnummer 45313

Cijfers beroepstaken / onderwijseenheden op niveau 3:

|   |                        |
|---|------------------------|
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 2. Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van grootschalige projecten<br><b>Onderwijseenheid:</b> Het evenement    | <b>Eindcijfer</b><br>8 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 4. Bemiddelen tussen individuen of groepen en organisaties<br><b>Onderwijseenheid:</b> Individuele participatie | <b>Eindcijfer</b><br>7 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 6. Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling<br><b>Onderwijseenheid:</b> Kracht van diversiteit              | <b>Eindcijfer</b><br>7 |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 7. Leiding en (werk)begeleiding geven<br><b>Onderwijseenheid:</b> Coachen en begeleiden                         | <b>Eindcijfer</b><br>8 |

Cijfers Minor:

|   |               |
|---|---------------|
| Naam: 80111 - Creativiteitsontwikkeling |               |
| <b>Onderdeel</b>                        | <b>Cijfer</b> |
| Basistoets KSM/CTT                      | 8             |
| Eindbeoordeling                         | 7.3           |
| Verdiepingstoets                        | V             |

Cijfers Onderzoek en Innovatie:

|                              |               |
|------------------------------|---------------|
| <b>Onderdeel</b>             | <b>Cijfer</b> |
| Eindgesprek, integrale toets | 7             |
| Eindrapport                  | 6             |
| Presentatie                  | 7             |

### Studentnummer 458394

Cijfers beroepstaken / onderwijseenheden op niveau 3:

|   |                              |
|---|------------------------------|
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 2. Ontwerpen, organiseren en uitvoeren van grootschalige projecten<br><b>Onderwijseenheid:</b> Het evenement    | <b>Eindcijfer</b><br>6       |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 4. Bemiddelen tussen individuen of groepen en organisaties<br><b>Onderwijseenheid:</b> Individuele participatie | <b>Eindcijfer</b><br>7       |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 6. Kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling<br><b>Onderwijseenheid:</b> Kracht van diversiteit              | <b>Eindcijfer</b><br>6       |
| <b>Onderdeel:</b> Beroepstaak 7. Leiding en (werk)begeleiding geven<br><b>Onderwijseenheid:</b> Coachen en begeleiden                         | <b>Eindcijfer</b><br>7 (EVC) |

Cijfers Minor:

|  |               |
|--|---------------|
| Naam: M_ISS06dt - Systeemgericht werken in de ambulante jeugdzorg deeltijd |               |
| <b>Onderdeel</b>   | <b>Cijfer</b> |
| Zorgaanbieders   | 7             |
| Geïndiceerde jeugdzorg   | 7             |



Cijfers Onderzoek en Innovatie:

| <b>Onderdeel</b>                              | <b>Cijfer</b> |
|---|---------------|
| Eindrapport/Eindgesprek                       | 7.5           |
| Metahandelen/Assessment                       | 7             |
| Praktijkbeoordeling eindrapport + presentatie | 7.5           |



## Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency



### Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de

Opleiding: Culturele en Maatschappelijke Vorming

Instelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Visitatiedatum: 24 en 25 april 2012

Ondergetekende: *Marieke van Baars*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Opleidingsmanager opleiding  
Culturele en Maatschappelijk Vorming.*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, waaronder informatie over alternatieve studieroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum:

*13/4.2012*